

«SLOVENEČ» velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 100—
za pol leta 55—
za četrt leta 30—
za en mesec 10—
Za inostranstvo celoletno K 140—

Sobotna izdaja:
za celo leto K 20—
za inostranstvo 25—

SLOVENEČ

Inserati:
Enostolpna petstvarica (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 2—
redni razglas, posilna
itd. po K 3—
Pri naročilu nad 10 objav
povpreč.
Najmanjši oglaševanje 6 mm K 6—
Izhaja vsak dan izvenem
nedeljek in dan po praznikih,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 322.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račna poštna hrana,
Ljubljanske št. 850 za naročnino in št. 949 za oglasa,
avstr. in češka 24.797, ogr. 25.511. Zvez. - ser. 7563.

Revolucija od zgoraj.

Zivimo še v revolucijski dobi, ko duhovi še niso pomirjeni in je dolžnost vlade, da ublažuje nevolje ljudstva in državo obvaruje pred večjimi pretreslaji. Tudi vlade in parlament so produkt naše nekrvave revolucije. Vendar imajo centralna vlada, deželne vlade in parlament pravni obstoj na podlagi sporazuma med reprezentanti političnih strank kot predstavniki naroda, ter med Narodnim večem, srbsko Narodno skupščino in krono. Kdor tega sporazuma ne drži ali ga naknadno ne priznava, postavlja ves sedanjí državni red v nevarnost in, če to dela vlada, jemlje vladnim naredbam in od sedanjega parlamenta sklenjenim zakonom pravno moč in veljavo; vlada si s tem izpodkopa sama tla, na katerih že itak zelo rahlo stoji. Če je sedanjí časni parlament, ki na temelju sporazuma naj traja do volitev v ustavodajno skupščino gola iluzija, kakor se je izrazil minister Pribičević, potem je za nas iluzija tudi cela sedanjí vlada s policijskim ministrom Pribičevićem vred. Ni-li to revolucija od zgoraj, ki jo dela minister Pribičević, ki se ne zaveda, da je revolucijska doba sploh nevarna in tem nevarnejša, ako se dela revolucija od zgoraj.

Kakor je sedanjí vlada kršila sporazum glede parlamenta, tako so demokratiški ministri od prvega začetka po zgledu absolutista Pribičevića kršili načela, na katerih je bilo naše ujedinenje izvršeno. Kompetence deželnih vlad so korak za korakom prikraševali, še predno so imeli za to pravno podlago in tako izzvali tisto veliko nevoljo, ki je naperjena samo proti nedemokraciji in absolutizmu in ki jo hočejo sedaj ubiti s praznimi očitki, da je naperjena proti edinstvu države. Kdor z demokrati ne preobrača kozolcev, ta je v njih očeh proti edinstvu države.

Dejstva pa kažejo, da so demokratiški ministri s svojo protidogovorno in nasilno taktiko zasledovali edinele svoje strankarske cilje ne oziraje se, kaj poreče narod, kakšne posledice bo to imelo za državo. Grešili so pa tem lažje in lahkomišelnije, ker v upravnih spornih zadevah ni kompetenčne prizivne inštanca, ni državnega sodišča; danes je edina inštanca samovolja ministra Pribičevića in njegovih ministrskih tovarišev.

Tako je demokratiško socialistična vlada brez vsakih škripulov kršila in okrnila kompetenco deželne vlade in Slovenijo, samo da je spravila enega demokratičnega strankarja na važno mesto.

Komisija za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave kot naslednica biv-

šega avtonomnega deželnega odbora kranjskega je razpisala natečaj za mesto ravnatelja dobrodelnih zavodov. Ko je bil natečaj završen, je komisija za začasno vodstvo in likvidacijo prošnje kompetentov predložila dež. vladi in predlagala, da se za ravnatelja imenuje g. dr. Anton Breclj, bivši primarij bolnišnice usmiljenih bratov v Gorici. Ker je to imenovanje spadalo v kompetenco deželnega odbora kranjskega in je ta kompetenca glasom naredbe celokupne Narodne vlade prešla na Narodno vlado, odnosno na Deželno vlado za Slovenijo, se je ta bavila v svoji seji dne 4. avgusta 1919 z vprašanjem imenovanja novega ravnatelja in je z večino glasov imenovala dr. Antona Breclja.

Demokrat. minister narodnega zdravja dr. Krulj je pa vsled privatne intervencije tedanjega podpredsednika deželne vlade dr. Zerjave imenovanje dr. Breclja kar brzojavnim putem razveljavil. Ker v to ni bil kompetenten, se je tedanjí predsednik deželne vlade s pravno utemeljeno spomenico pritožil na ministrski svet, ki pa se za pravno stanje tega spornega vprašanja po Pribičevićevi metodi ni prav nič brigal, marveč je kratkoma imenoval g. dr. Kraigherja. Ne gre tu za osebo dr. Kraigherja, marveč za principielno rešitev zelo dalekosežnega pomena.

Ni nobenega dvoma, da ni bila v vprašanju uprave deželnih dobrodelnih zavodov v Sloveniji kompetentna samo celokupna Narodna vlada, ampak da je ta kompetenca po izvršenem ujedinenju prešla na deželno vlado, dokler dobrodelni zavodi niso sprejeti v državno upravo. Tudi deželna vlada za Slovenijo je bila sestavljena iz zastopnikov političnih strank in ni le posameznim ministrom podrejena državna oblast, temveč je v gotovih strokah na zunanaj najvišja administrativna stopnja in vobče le vezana na interna navodila stvarno pristojnih resortnih ministrov. To so takozvani avtonomni oddelki deželne vlade, ki ji nasledujejo poverjeniki. Deželna vlada v svoji celoti t. s. predsednik, podpredsednik in poverjeniki skupaj so še vedno reprezentanti likvidacijskih bivših deželnih samoupravnih oblastev in naprav. Deželna vlada je imenovala dr. Breclja, prej, nego je sklenila, da se uprava deželnih dobrodelnih zavodov izroči državi.

To stališče deželne vlade za Slovenijo se je tudi popolnoma krilo s stališčem Protičeve vlade, ki je v ministrskem svetu s sklepom od 29. aprila 1919 izrecno ugotovila: »Svi organi sanitetske stroke, koji su bili dosad podrejeni poverjeništvu za unutrašnje stvari i predsedništvu deželne vlade, prevode se u zdravstveni odsek, čije će činovništvo od sada saminjati.«

Po jasnem besedilu tega sklepa prevedli so se v delokrog zdravstvenega odseka samo oni organi sanitetske stroke, ki so bili dotlej podrejeni poverjeništvu za notranje zadeve in predsedništvu deželne vlade, t. j. tedaj samo trije sanitetni organi, ki so bili že dotlej državni organi; k tem pa niso spadali sanitetni organi deželnih dobrodelnih zavodov.

Pa četudi bi bilo stališče centralne vlade pravilno, kar ni, ni imela nobenega stvarnega povoda, da ni imenovala dr. Breclja.

Postopanje centralne vlade ne pomeni drugčga kakor grdo strankarsko korupcijo! Iz strankarskih nagibov se dela revolucija od zgoraj, dokler ji trezen narod ne bo zadal smrtnega udarca.

Društvo za čuvanje narodnega zdravja v Sloveniji.

Pri vseh narodih, ki so bili upleteni v svetovno vojno, se sliši obupen klic proti najhujšemu sovražniku človeštva, klic na pomoč zoper jetiko. V deželah, v katerih so že pred vojno obstajale organizacije zoper to bolezen in bile že tedaj uspešno boj proti njej, imajo sedaj polne roke dela. Saj je moralo njih delovanje med vojno prenehati in med tem časom se je jetika zopet bolj razširila in začela moriti med svojimi žrtvami. Moški, ki so bili v vojni, so bili izpostavljeni hudim naporom, vremenskim neugodam, pomanjkljiva in slaba hrana je disponujoče vplivala nanje. Pa tudi onim, ki so ostali doma, ni ostalo prizanešeno. Delavci in delavke v tovarnah so morali napeti vse moči, da so zadostili vsem zahtevam in potrebam voj. oblasti, na kmetih so pa ženske in nedorasli otroci bili prisiljeni nadomestiti vojaka-očeta, brata ali hlapca, da so se preživljali. Razentega je pa brezobzirni voj. oblasti bilo zdravljenje in izoliranje na jetiki obolelih vojakov odveč. Odpuščala jih je domov, ker so ji bili le nadležni in za fronto nesposobni bolniki in pomirli so med svojci, potem ko so okužili svoje mlajše sorodnike. Zanemarila se je fronta zoper tuberkulozo in žalostne posledice se že pojavljajo v vseh krogih prebivalstva. Preti nam huji sovražnik in bati se je, da nam uniči več ljudi, kakor nam jih je pobrala vojna.

Tudi spolne bolezni so se razpasle kot še nikdar med nami. Poprej se teh še poznalo ni na deželi in redki so bili slučaj v mestih. Toda sedaj! Vojak se je vrnil domov okužen k svoji ženi, skoro vsi narodi Avstrije in Nemčije so prišli v naše kraje

in zanesli ta strup med nas. Spolna bolezen in jetika vladate in mi nimamo nobene organizirane vojske proti njima. Posamezniki se borijo, toda kaj pomeni boj posameznih, neorganiziranih proti takemu sovražniku, ki ne pozna nobenega usmiljenja, nobenega premirja.

Pretečo nevarnost je sklenilo naše ministrstvo odstraniti od nas in posebno od naših potomcev in začelo organizirati boj proti temu sovražniku. Obrnilo se je na zdravniška društva za sodelovanje, pozivlja vse stanovne prebivalstva, dobrodošel mu je vsakdo, ki mu hoče pomagati v tem boju. Kajti le s sodelovanjem vseh, ki jim je ljudsko zdravje na srcu, bo ta boj uspešen in nam zajamčeno zdravo in krepko potomstvo.

Kakor v vseh drugih pokrajinah naše mlade države, se tudi v Sloveniji osnuje »Društvo za čuvanje narodnega zdravja« s sedežem v Ljubljani. Društvo je zagotovljeno izdatna državna podpora, navedeno pa bo tudi na prostovoljno sodelovanje in prispevke občin, denarnih zavodov, društev in posameznikov. Njegov delokrog bo obsegal celo Slovenijo in delo, ki ga čaka, bo ogromno.

Pripraviti se morajo za boje na pljučnih zdraviliščih v primernih krajih, razširiti in povečati že obstoječe bolnice z ustanovitvijo posebnih oddelkov za te bolnike. Le na ta način, da se izločijo bolni, za svoje sostanovalce nevarni člani rodbine, infekcijski učitelji in učenci, prodajalci jedil, natakarji, služkinje itd. iz svoje okolice v bolnico, kjer se jim bo nudila zdravniška pomoč, le na ta način se bo preprečila možnost nadaljne infekcije. Vsak slučaj tuberkuloze se bo moral naznaniti v prid bolnika in v prid sostanovalcev, vsako stanovanje, v katerem je prebival tak bolnik, se bo moralo razkužiti. Po vseh večjih mestih in delavskih krajih se imajo ustanoviti ambulatoriji, kjer se bo brezplačno preiskovalo in zdravilo lahko obolele. Tu se bo pomagalo revnejšim s hrano, obleko, preskrbljevalo se jim bode primerne službe. Po deželi se pa osnujejo odbori, ki prevzamejo za svoj okraj to delo človekoljubnosti in samoobrane in ki bodo poročali centrali, kaj je temu okraju potreba. V vsakem odboru naj bo tamošnji zdravnik, kateremu bo pridružena izveščana bolničarka in zdravniški pomočnik. Prva bi obiskovala bolnike in pomagala dejanski in z navedbo po zdravnikovem navodilu rodbini bolnikov, slednji bi pa imel razkuževanje stanovanja, obleke itd.

Radi velikega dela, ki ga prevzame osnujoče se društvo, je pa potrebno, da se zanimajo najširši krogi, ker v korist vsake

LISTEK

Prijateljem in znancem pokojnega Kreka.

Pravijo, da spoznaš stopnjo kulture kakega naroda, če si ogledaš njegova pokopališča. Kakor hvaležni otroci goje grobove prednikov, ki so jim dvignili s svojim trudom gmotno blagostanje in jih osrečevali s svojo ljubeznijo, tako ohrani v svojem srcu plemeniti narod tudi podobo mož, ki so dvignili njegovo gmotno, umsko in srčno kulturo ter povečali ugled celega naroda. Hvaležnost je znamenje plemenitega človeka. V srcu mora biti zasidrana, kazati se pa mora tudi v dejanju.

Kako je pri nas v tem oziru? Dve leti je minulo od Krekove smrti — ali odgovarja naša hvaležnost njegovim zaslugam? Nič ne dvomimo: ni ga znanca Krekovega, v čigar srcu bi bila zatamnela ljubka podoba Evangelistova; tisoč se ga spominjajo v molitvi; njegov spomin časti — in to bo najbolj v zmislu Krekovem — kdor dela za uresničenje njegovih idej kot delavec v politiki, v društvu, pri strokovni organizaciji, v slovstvu itd. Premalo pa storimo odločno na enem polju: da bi ohranili Krekovo sliko karmogoče popolno potomcem, da bo tista luč, ki je nam svetila, kazala pot tudi potomcem,

zanamcem, da se bodo tudi ti ogledali ob ljubezni, ki je obsegala prav tako ves naš narod v celoti kakor neštete posameznike.

Kaj nam je storiti v ta namen? Mi moramo najprej izdati Krekove spise. Razmetani so po neštete številkah naših časopisov, revij in manjših publikacij ter javnosti skoro nedostopni. Prirediti moramo izdaje njegovih govorov in njegovih pisem zasebnega in zlasti javnega značaja. Objaviti pa moramo tudi vsaj značilnejše osebne spomine na Kreka in anekdote, ki pojasnjujejo njegovo sliko in ga večkrat izvrstno karakterizirajo. Zgledi vlečejo! Pri drugih narodih obstojajo posebna društva, ki goje proučevanje življenja in del velikih mož in izdajajo o svojem delu na tem polju redne publikacije (Nemci o Goetheju, Angleži in Nemci o Shakespeareju i. dr.).

Pri nas ima za Kreka to nalogo »Društvo dr. Janez Ev. Krek«. Delo tega društva je tako obsežno, da bo doseglo svoj namen samo, če ga podpira vsa naša javnost. Dosedaj so ostali vsi tozadevni okliči več ali manj brez ziva. Tolažimo se s tem, da so morebiti v prvi vrsti izredne razmere in nemirni časi zadnjih dveh let krivi, da se naš Krekov izdajatelj dosedaj ni gojil tako, kakor bi odgovarjalo veličini pokojnikovi, in da je naša literatura o Kreku še vedno skromna. Gotovo se bodo še mnogi Krekovi znanci

in znanke oddolžili spominu velikega moža. Zato ponavljamo danes apel nanje:

1. Pišite o Krekovem življenju in njegovem delu podatke, ki so javnosti manj znani, in jih objavljajte v naših listih — vsak list sprejema rad prispevke h Krekovemu življenju, ker ljudje take reči zelo radi berejo — ali pa jih vpošljite na »Društvo dr. J. E. Krek« (Ljubljana, Prisojna ulica 8). Dobrodošel je vsak prispevek. Kaj zanimivega ve o Kreku napisati takorekdo vsakdo, ki ga je poznal, treba je samo zbrati in urediti spomine nanj. Znanci Krekovi naj pošljejo te prispevke brez ozira na svoje politično prepričanje; Krekova slika bo tem popolnejša.

2. Pošljite imenovanemu društvu Krekova pisma, prav tako tudi knjige, ki so iz Krekove knjižnice. Tudi knjige so večkrat zelo dobrodošle ključ za razumevanje tega ali onega spisa in govora Krekovega.

3. Brez izjeme vsakdo pa lahko stori to-le: pristopi naj društvu kot član in vpošlje članarino društvu blagajniku g. župniku Antonu Mrkunu, Holmec pri Kamniku. Članarina je tako nizka — letno znaša 2 K — da pripravljamo, da vsakdo po možnosti plača za več let skupaj, da se olajša delo blagajniku in — tudi dotičnemu, ki pristopa kot član. Društvo potrebuje veliko denarja, če hoče vršiti svoje naloge (n. pr. izdati Krekove spise ob sedanjí veliki draginji v tiskarski obrti).

Čas hiti. Tudi na naših spominih n

Kreka gloda zob časa. Dragoceni živi viri za Krekovo življenje in delo legajo v grob. Koliko dragocenih spominov na Kreka je vzel s seboj naš dr. Lovro Pogačnik! Pravo sliko Krekovo mogoče mogoče podati samo sodobniki. Zato izpolnimo to svojo dolžnost do prihodnjih rodov po svojih najboljših močeh!

Iz zgodovine Bunjevcev in Sokcev.

V splitski »Novi Dobi« piše A. Grmani o Bunjevcih, Sokcih in Srbih v Vojvodini. Bunjevci in Sokci se za enkrat trdno drže svojega imena in odklanjajo, da bi se nazivali Hrvati ali Srbe, dasi so narodno osveščeni in se smatrajo za člane jugoslovanske družine. Bunjevci so bili po vsej priliki doma na Buni v Dalmaciji, a Sokci v Bosni, od koder so se ob eni velikih selitev srbskega naroda naselili v Vojvodini. Ime »Bunjevci« bi po enem mnenju izviralo od reke Bune, po drugem od bune — buniti se, za ime »Sokce« so tri razlage: Po eni prihaja to ime od »sokce« — pesti, ker se Sokce križa s celo roko; po drugi je to madjarski »Sokaz«: preveč je žel kakor je ljudem klical madjarski brodar, ko jih je iz Bosne prepeljal čez reko; po tretji se je to ime prišlo Sokcev, ker so iz pravoslavne veroizpovedi prešli v rimsko.

ga posameznika je, da se odstrani nevarnost infekcije, ki nam preti sedaj v toliki meri.

Dr. T. J.

Dr. A. Gosar.

Naše valutno upravljanje.

III.

Dvolični bankovci.

Pri nameravani valutni reformi se nam obetajo novi dvolični dinarski bankovci, ki se bodo glasili obenem na dinarje in na krone. S tem se bo v naši državi uvedla denarna posebnost, ki je vredna, da ji posvetimo nekoliko pozornosti.

Najprej nastane vprašanje, kakšno valuto bomo po izmenjavi imeli. Dinarsko, kronsko, ali morda obe? Na prvi pogled se zdi, da je odgovor odvisen od tega, ali bo vlada naredbenim potom določila novo valuto, ali bo morda prepustila to razvoju. Država ima v svojih rokah, da določi za svoje ozemlje valuto, kakršno sama hoče. Vlada lahko odredi, da bo po zamenjavi veljala v naši državi samo dinarska ali samo kronska valuta, lahko pa tudi pusti obe valuti, kakor smo jih imeli do sedaj.

Toda ta državna prostost in oblast ima tudi svoje meje, in sicer tam, kjer se za takimi odredbami skrivajo poskusi dati eni ali drugi valuti določeno stalno vrednost. Vlada sicer lahko vpliva s pametno finančno politiko na vrednost denarja, ne more pa je kratkoročno avtoritativno določiti. Dvolični bankovec, ki naj bi bil vreden hkrati 1 dinar in 4 krone, znači — ako ga resno vzamemo — tak skrajno drzen poskus, ki bi ga mogli prisoditi le popolnemu lajku v denarnem vprašanju.

Da bo zahrbtnost, ki se skriva za dvoličnimi bankovci bolj očitna, vzemimo, da imajo v resnici namen vzdržati na trgu razmerje 4 : 1 ter tako obvarovati prebivalstvo v pokrajinih sedanje kronske veljave prevelike škode, ki jo bodo sicer brezdvomno utrpeli. Ali pa se ta namen sploh da doseči? Ali je mogoče vedno fiksirati razmere med dinarjem in krono 4 : 1?

Če vlada določi, da bo po zamenjavi veljala samo ena valuta, pa naj si bo dinarska ali kronska, potem izgubi razmerje 4 : 1, ki naj bi ga predlagani dvolični bankovci tudi na trgu uveljavili, ves smisel. — Ako bi se uradno uvedla kronska valuta — o čemur itak ni govora — bi bila dinarska označba na kronskih bankovcih že zato več kot odveč, ker je krona v vsej državi popolnoma vdomežena ter pozna vsakdo njeno vrednost. V nasprotnem, verjetnem slučaju, da bi se avtoritativno določila dinarska valuta, pa bi bila zopet kronska označba na dinarskih bankovcih brez slehernega praktičnega pomena. To pa zlasti iz sledečih razlogov:

V javnih uradih se bo v tem slučaju obligatorično računilo v valutaričnih, to je dinarskih enotah. Pa tudi v trgovini se bodo dinarji hitro udomačili, ker se bo pri tem trgovcem nudila ugodna prilika za dober zaslužek. Cene se bodo za par odstotkov znižale — obenem pa spremenile v dinarje. Rad bi vedel, kako si iznajditelj dvoličnih bankovcev predstavlja kupčijo pod njihovo veljavo. Menim, da ne bodo veliki slučajji, ko bo kupec zadovoljen z

Bunjevci so spričo plodne zemlje zelo bogati ljudje. Pečajo se s poljedelstvom in živinorejo. Trgovine ali rokodelstva se malokdo loti, tudi dekleta ne hodijo služiti v mesta. Bunjevci in Sokci pripadajo rimskokatoliški cerkvi, ki jih edino razlikuje od pravoslavnih bratov. Gotovo je, da so bili od davnine te vere, ker so prišli v nove kraje pod vodstvom frančiškanov. Dejstvo je, da so imeli Bunjevci l. 1710. za duhovnike franjevece. L. 1724. so okoliška mesta spadala pod rezidenčno frančiškansko samostano v Subotici. L. 1773. so frančiškane iztisnili in »plebanije« so prešle v roke svetnih duhovnikov. L. 1663 so imeli Bunjevci v Segedinu dalmatinske pridigarje.

Vsekakor — piše Crimani — je frančiškanski meniški red delil usodo svoje črede tudi v najnevarnejših trenutkih. V narodu živi mnogo spominov in zgledov frančiškanske odločnosti, poštenosti, usmiljenja in ljubezni do ljudstva. Turki so jih metali v jame, ubijali s kamenjem, pekli na žerjavici, na čelu jim rezali tobak, pretepali jih, davili, žive odirali, nabijali na kol in morili z lakoto in žejo. Med bunjevskim ljudstvom se je ohranil pregovor: Kamor Turki s sabljo, tje kaj fratri s torbo. Se l. 1686. so imeli fratri svoje samostane v Baji, Somboru. Kaloči in Baču, kakor pričajo zapisniki frančiškanske skupščine v Rimu l. 1693. Danes so fratri med Bunjevci dosti redki.

Tako govori zgodovina. Danes seveda, ko prihaja čas žetve, slika moderno časopisje duhovščino in predvsem redovnike kot ljudske pijavke in sovražnike, kot sramoto in nepotrebno zlo v narodu.

razmeroma nizko ceno — odstevisi potrebno število bankovcev — seveda na kronsko plat — osumljeno gledal, kako jih bo trgovec, zmajaje z glavo, obrnil na drugo, dinarsko stran, rekoč: »Prijetelj, premalo je, še trikrat toliko morate nasteti.« Take bi torej bile posledice, če bi se obenem z dvoličnimi bankovci vpeljala za celo državo dinarska valuta. Označba kron na novih bankovcih bi bila v resnici le nekak tolažilni spomin — ček za one, ki bi sicer morda le predolgo in prehudo žalovali za izgubljenimi kronami.

Ako bi uvedli za celo državo enotno valuto, je torej izključeno, da bi imeli dvolični bankovci kakršenkoli praktičen pomen. Ostane še vprašanje, do kakšnega zaključka bi prišli ako obdržimo sedanjo dvojno valuto, ter prepustimo vse skupaj nadaljnjemu razvoju. Enotni bankovci, pa dvoina valuta? Če krone, čemu potem dinarska označba? In v Srbiji naj bi veljala samo dinarska plat! Kje bo potem meja med obojno valuto? Kdo jo bo določil, kupec ali prodajalec? Ali je taka meja sploh možna? Brez dvoma ne, ker bomo imeli samo ene vrste denar, pa naj ima na svojem hrbtu natisnjeno kakršnokoli vrednost ali pa na primer kozje molitvice.

V normalnih razmerah bi v tem slučaju brezdvoma prevladala ona veljava bankovca, ki je v državi bolj razširjena — v našem slučaju torej krona. Na ta način bi dobili hočeš nočeš prej ali slej enotno kronsko valuto in naš valutni problem bi se sam po sebi rešil, tako kot bi bilo edino prav.

Toda tudi če vlada izrecno ne predpiše dinarske valute, dvomim, da bi se to zgodilo, predvsem iz dveh razlogov: prvi je ta, da bo kronska označba na novih bankovcih povsem drugotna, nekaj zasilnega, kar bo še na zunaj izgledalo, kot da ni resno mišljeno. Kakor znano, hočejo dinarske bankovce na hrbtu s kronsko označbo samo pretiskati ali celo le žigosati. Vendar bi to bila več ali manj posttranska stvar, ako ne bi bilo pričakovati, da se bo v državnih uradih tudi brez splošne navedbe še iz tehničnih razlogov — ker se bo pri centralni vladi še nadalje računilo vse v dinarjih — uvedla dinarska veljava. Da bodo iz znanih razlogov storili isto tudi trgovci, smo že zgoraj videli. S tem pa bo molče doseženo isto, kar bi dosegla vladna odredba, ki bi predpisala dinarsko valuto. Jasno je torej, da bodo dotični bankovci zopet le — pesek v oči občinstvu. Ta način reševanja vprašanj, kakršno je valutno, se mi zdi za naše razmere najbolj značilen. Kajti to je pričetek konca.

Mezdno gibanje med gledališkimi igralci.

Dne 31. decembra dopoldne se je vršil v dramskem gledališču sestanek vseh igralcev in igralk obeh gledališč, ki je jasno ilustriral razmere, ki vladajo pri nas, in ki so kot take samo pri nas mogoče.

V dneh rastoče draginje, ko so drugi stanovi z vsemi sredstvi, ki so jim bili na razpolago, zahtevali povišanje svojih plač in so jih tudi dosegli, ter je tudi konzorcij zvišal cene prostorov v gledališču, a se gmočno stanje naših igralcev ni popolnoma nič izpremenilo, pač pa radi rastoče draginje še poslabšalo, so združeni igralci poslali na konzorcij prošnjo, da naj jim povišajo plače za borih 30 ali 40 odstotkov. Konzorcij jim je odgovoril: Ni-mam denarja — in ni stopil z igralci niti v pogajanja. Nato so se obrnili igralci na slovensko javnost z dopisom, ki so ga objavili listi. Vprašali so, če ni denarja, kam gre dohodek od deloma popolnoma razprodanih gledališč. Naj se zato pobriha slovenska javnost, če mu je na srcu slovenska Talija.

To je tako mil način boja za obstanek, da se nam zdi v dobi večnih stavk, shodov in demonstracij po vsem svetu kot čisto nedolžna idila. Nekdo je prosil ono, kar bi smel zahtevati, namreč plačilo za svoje delo. Toda ono, kar bi se zdelo vsakemu kulturnemu človeku danes socialno popolnoma utemeljeno, je smatral konzorcij za kaznjivo dejanje, čisto po načinu denarnih mogetcev, katerih morala je od vekomaj ena in ista. Kaj je storil konzorcij? Hotel se je baje velikodušno pobrihati za igralce. Toda oni dopis je miruželjene gospode spravil v slabo voljo in dejali so: Sedaj pa nič ne storimo. Še več. Zgodilo se je, kar se ne more zgoditi nikjer več v Evropi. Konzorcij je sklical za 2. januar disciplinarno preiskavo, da iztakne one, ki so zakrivila dopis v listih in jih baje izključi.

Zato zborovanje je bilo več zborovanje v geslu mezdne gibanja, ampak protestno zborovanje proti takemu »srednješolskemu« postopanju prejšnje dobe. Vsi člani obeh gledališč so izjavili zaupnico odboru društva in so podpisali protest in izjavo, proti takemu postopanju konzorcija.

Danes ne bomo preiskovali, kdo ima prav v tem boju, kajal že vsa javnost ve, da je pravica na strani igralcev. Naiznani-

mivejša je stvar sama na sebi kot taka, če jo premislimo do dna, slika nagnjusnih razmer do ogabnosti.

Poklic gledališkega igralca ni poklic, kakor poklic uradnika ali rokodelca, ki dela za boljšo plačo po toliko in toliko ur na dan.

Igralec mora delati vedno, on mora dati sebe celega. In če se kdo posveti temu poklicu, napravi to iz idealizma in ni njegov trud poplačan niti tedaj, če je sorazmerno dobro plačan. Že dejstvo samo, da mora kulturni delavec v skrajni sili ponižno prositi za malenkostni povišek, priča, kako malo razvit je socialen čut v teh ljudeh. Da pa odreka gledališki konzorcij igralcem pravico, da nastopijo na najdojstojnejši način za zboljšanje svojega slabega gmočnega položaja, ko se niti niso poslužili najskečajnejših sredstev, ki so danes organizacijam na razpolago, je dokazal, da mu manjka vsak čut človečnosti. Usiliti jim hoče s silo nesolidarnost v njih vrste in jim izviti orožje, ki se ga danes s polno pravico poslužuje vsak navaden delavec.

Če bi šlo za čisto navadno mezdno gibanje, recimo, v kaki tovarni za čistilo, kjer gre za stvar, ki je mari samo delavcu in delodajalcu, bi bila dolžnost vse javnosti, da se iz čisto človeškega principa potegne za delavce. Tembolj pa nas more brigati zadeva, ki ni stvar kakega posameznika, ampak celega naroda. Igralci niso uslužbenci konzorcija, oni služijo narodu, so graditelji naše kulture, na njih sloni naša gledališka umetnost, živ jezik tega, kar nam so ustvarili lepega, konzorcij je samo slučajni upravitelj gledališča.

Če konzorcij trdi, da je pasiven in grozi zapreti gledališče, je samo pokazal svojo gospodarsko nesposobnost in neumevanje pomena, ki ga ima gledališče za narod. Gledališče ni luksuz, ono je važen del narodove kulture, postal je potreba široke množice, okno v svet, del življenja. Če si konzorcij domišlja, da brez njega ne bo slovenskega gledališča, naj poskusi uresničiti svoje grožnje, a naj ne misli, da ne bo podajal svojih računov. Vemo, da kaj rad našteva svoje obile zasluge za slovenski narod, po drugi strani pa odreka ljudem najnavadnejšo pravico, zahtevati kruha za delo. G. Govekar, ki je trdil v 254. številu »Slov. Naroda«, da so bili meseca avgusta m. l. »na naši vladi« še najtemnejši reakcionarci, naj se blagovolji pogledati v zrcalo, pa bo videl reakcionarstva toliko, da mu ga bo do smrti dovolj in ga ne bo očitil drugim.

Toliko za sliko. Zadnja beseda še izdaleka ni izgovorjena.

Anglija in njene kolonije.

Razdelitev političnih pravic in moči med Veliko Britanijo in njenimi kolonijami je problem, ki so ga skušali rešiti že celi rodovi angleških državnikov. Pitt, oče in sin, Gladstone, Chamberlaine in drugi duševni orjaki so skušali najti prave, v katerem naj se giblje politika deželo-matice do njenih kolonij. Cesar teorija ni mogla dati, je rešila med vojno praksa.

Mirovna pogodba je bila ratificirana šele potem, ko so jo sankcionirali angleški dominijeni, Kanada, Avstralija in Južna Afrika v parlamentih, Indija z navadnim sklepom indijske vlade. S tem je bilo javno in uradno pribito, kako bo razmerje med Veliko Britanijo in kolonijami. Londonska vlada ne more nazaj, vsaka kršitev načela, ki ga je s tem korakom sprejela, bi pomenila razpad angleškega imperija. Kot logičen zaključek postopanja ob mirovni konferenci je sledil sklep, da bodo vsi angleški dominiji in Indija imeli v Ligi narodov po en glas. Britanska svetovna država ne nastopa več v zboru narodov kot enota, ampak kot skupina samostojnih držav.

Do tega za svetovno politiko tako važnega dejstva ni prišlo v enem dnevu. Že od l. 1907. so se v Londonu vršili stalni sestanki vseh ministrskih predsednikov, kjer so se obravnavala vsem državnim delom skupna vprašanja. Angleška javnost jih je pozdravljala kot temeljno delo za enotno Veliko Anglijo. Vojna je Veliko Britanijo spravila naravnost v odvisnost kolonij. Rabila je moštva, živil, surovin in dominiji so ji vse to dovoljevali; zahtevali so pa večje politične moči. Tako je bil leta 1917. ustanovljen cesarski vojni kabinet, ki je omogočal dominijem, vplivati v najširšem obsegu na vojno vodstvo in mirovne pogoje. Mesto vojnega kabineta, ki je bil provizoren, si zamisljajo vodilni angleški krogi cesarski svet, ki bi imel v angleškem imperiju podobne naloge, kot jih bo vršil svet zveze narodov v mednarodni organizaciji držav.

Zastopniki dominijev radi povdarjajo načelo, da je britski imperij po vojni le zveza povsem enakopravnih državnih teles. Odločeni so, da si ne puste iztrgati iz rok moči, ki so ji jo priborili s svojimi vojnimi žrtvami. Sir Robert Borden je to povdarjal ob priliki, ko je angleški prestolonaslednik obiskal Kanado. »Od sedaj mora biti enakopravnost držav vodilni princip v

odnošajih med deželo-matice in dominiji.« Še bolj jasno se je izrazil v južnoafriškem parlamentu general Smuts: Angleški parlament v bodoče ne bo mogel skleniti postav, ki bi bile obvezne za Južno Afriko, če ne bo parlament Južnoafriške unije dal tem postavam svoje sankcije. Tudi v zunanjepolitičnih vprašanjih mora postati Južna Afrika britanskemu kraljestvu čisto enakopravna.

Na prvi hip se zdi, da so to predznaki, da bo angleški imperij razpadel. Zato izzove stališče angleške javnosti začudenje. Angleži so sprejeli ta razvoj čisto mirno, da del časopisja ga celo pozdravlja. Ena zavest prešinja angleške državljane: Da obstoji moč državne celote v krepkem in zdravem življenju njenih posameznih delov, ki se jim mora dati možnost, da se neovirano in samostojno razvijajo.

Odgovor na odprto pismo g. dr. Korošcu in prizadejim.

Ker sva midva »prizadeta« v članku g. jur. Novaka, smatramo za dolžnost, da jasno in z argumenti odgovoriva. Kot zastopnika Jugoslov. kat. akad. društva »Danice« v reprezentančnem odboru ljublj. akad. omladine sva predlagala, naj se odpošlje protest g. ministru za prosveto, g. Pavlu Marinkoviču, ker očitno zavlačuje vprašanje ljubljanske univerze. Predlog je bil soglasno sprejet. Protest je vaše lastno delo, cenjeni g. Novak. Soglasno je bil glase zapisnika sprejet predlog, da se protest objavi v vseh ljubljanskih časopisih. Tajnik reprezentančnega odbora je izvedel samo naloženo mu nalogu, ko je uredništvom izročil protest v objavo. Zasluženi prezir, s katerim ga hočete terorizirati, pade na Vas, ki ste zatajili svoje lastno delo. Da izrabljate to zadevo, ki je za kulturo celega naroda in za 500 akademikov življenjskega pomena, v strankarske zadeve, je skrajno netaktno. Kot predsednik reprezentativnega odbora bi take izjave ne smeli podati, ker Vas odbor ni nikdar pooblastil za to. Ni šlo ne g. dr. Korošcu in ne nam za trofeje, šlo je za vse več: Za življenjski interes narodne kulture in vede in za bodočnost cele generacije naših akademikov.

Krek Miha, Eiletz Poldo,
t. č. podpredsednik t. č. tajnik
reprezentančnega odbora akademikov
ljubljanske univerze.

Država SHS.

Davek na vojne dobičke.

LDU. Beograd, 1. januarja. »Pravda« poroča: Finančni minister je predložil ministrskemu svetu naredbo o davku na vojne dobičke. Po tej naredbi morajo plačati davek vse one osebe, ki so imele v vojnem času od 1914—1919 več dohodkov, kakor so ga imele pred vojno. Pri družbah, ki so dolžne javno polagati račun, je podvržen davku tisti znesek dobička, ki se pokaže po poprečnem seznamu dobičkov, doseženih v zadnjem letu mirne dobe, ako presežek dobička presega vsoto 10.000 kron. Davek se mora plačati finančni upravi, in sicer tako, da se morajo krone zamenjati z dinarji. Kar se tiče pravnih in fizičnih oseb, morajo plačati davek po onem znesku, ki se pokaže, v razmerju med skupnimi dohodki, ugotovljenimi v periodi od leta 1914—1918 in med dohodkom, doseženim leta 1911.; za leto 1919, pa po dohodku od leta 1911.; ako je bil dohodek leta 1911. manjši kakor 20.000 kron, ali če ga sploh ni bilo, se bo računalo, da je bil dohodek tolik, to je, da je znašal 20.000 kron, ter se bo obdavčilo, ako skupni dohodki za čas od 1914—1918 ne znašajo 30.000 kron in za leto 1919. ne presegaajo vsote 15.000 kron. Ne bodo se obdavčili osebni dohodki iz mesečne plače, pokojnine, dnevnice in doklad, sicer pa se bodo vpoštevali vsi dohodki, kakršnegakoli vira. Obdavčenje in izplačevanje bo odmerila finančna uprava, davčni odbori in glavni davčni odbor v Beogradu. Odmerjeni davek se bo smel zavarovati s prepovedjo in drugimi zakonitimi sredstvi. Za netočno prijavljene dohodke se bo kot kazni moral plačati trikratni davek. Ako bi se zahtevani dokumenti ne predložili v pogled, se bo to kaznovalo z globo od 1000 do 2000 dinarjev. Plačilo tega davka zastara v petih letih.

Domače družbe bodo po tem načrtu morale plačati:

40% od onega zneska, ki ne presega 5% vlozene glavnice;
50% od onega zneska, ki presega 5%, vendar ne presega 10% vlozene glavnice;
60% od onega zneska, ki presega 10%, pa ne presega 15% vlož. glavnice;
70% od onega zneska, ki presega 15%, pa ne presega 30% vlož. glavnice;
80% od onega zneska, ki presega 30% vlozene glavnice.

Za tuje družbe veljajo druge odredbe. Pravne in fizične osebe bodo morale plačati:

20% od onega zneska, ki ne presega 20.000 kron;
4% od onega zneska, ki znaša od 20.000 do 30.000 kron;
50% od onega zneska, ki znaša od 30.000 do 50.000 kron;
60% od onega zneska, ki znaša od 50.000 do 100.000 kron;
70% od onega zneska, ki znaša od 100.000 do 200.000 kron;
80% od onega zneska, ki znaša od 200.000 do 500.000 kron;
50% od onega zneska, ki je večji od 500.000 kron.

Odmerjeni davki se bodo morali plačati v treh obrokih: prvi obrok 50% v roku 3 dni, drugi obrok 25% v nadaljnjih dveh mesecih, zadnji obrok zopet v nadaljnjih dveh mesecih. Davek se bo moral plačati v gotovini ali v državnih bonih, ki jim je rok že potekel. Kdor bo prijavil, da je dal kdo netočne podatke, dobi eno tretjino plačane denarne kazni. Njegovo ime pa ostane tajno.

Niti za sodelovanje z Jugoslavlani.

LDU Belgrad, 1. jan. Ministrski predsednik in zastopnik ministra za zunanje stvari g. Davidović je ob Novem letu poslal brzojavne čestitke vsem predsednikom ministrstev zaveznih držav. Na te brzojavne pozdrave je dosedaj prišel samo odgovor predsednika italijanskega ministrskega sveta Nittija, ki se glasi: Nj. ekselenci g. Davidoviću, predsedniku ministrskega sveta SHS, Belgrad. Zahvaljujem se vam za Vaše čestitke in nočem čakati Vašega Novega leta, da bi izrekel svojo najsrčnejšo željo za Vašo ličnost in za Vašo domovino. Načelam se, da bo Novo leto utrdilo v miru zvezo plemenitega vojaškega bratstva s hrabriimi Srbi in da se ustvari nova atmosfera zaupanja in ekonomskega in kulturnega sodelovanja z vsemi Jugoslavlani na največjo srečo in resnično blagostanje naših dveh držav. — Nitti.

Italijani v Belgradu.

LDU Belgrad, 1. januarja. Italijanski brigadni general Gundetti je dopotoval v Belgrad.

LDU Belgrad, 1. januarja. Predvčerajšnjim je prišel v Belgrad g. Giordano, glavni urednik rimske »Epoca«. Temu prihodu se pripisuje poseben pomen v času, ko izraža Italija želje po našem prijateljstvu. —

Kredit za prehrano.

LDU Belgrad, dne 1. januarja. Minister za prehrano je odobril nastopne kredite: Kot obratno glavnicu za nabavo hrane, podpore aprovizacijskih, konsumnih in poljedelskih zadrug, v katerikoli pokrajini, in sicer za Hrvatsko 9 milijonov kron, za Slovenijo 12½ milijonov kron, za Bosno in Hercegovino 15 milijonov kron, za Dalmacijo 9 milijonov kron in za Vojvodino 4½ milijona kron. Ti krediti so odobreni za leto dni brez obresti.

Trgovinska pogodba z Angleško.

LDU London, 1. januarja. (DKU — Brezlično.) Uspeh posvetovanj angleških zastopnikov icksona in Clarka s srbsko vlado je bil ta, da se je sklenila trgovinska pogodba, po kateri bodo srbski trgovci mogli nakupovati blago na Angleškem proti plačilu v dinarjih.

Mažarska propaganda.

LDU Budimpešta, 1. januarja. V Budimpešti se je ustanovila liga za zaščito integritete Mažarske in njenih starih mej na jugu z Bačko, Banatom, Baranjo in Medmurjem. Ta liga bo delovala tudi po sklepu mažarskega mira v tej smeri, da se Mažari zunaj mažarskih mej organizirajo za mažarsko iredento. Liga ima napis: »Mažarska liga južnih pokrajin« in deluje s pomočjo mažarske vlade. Zborovanje za organizacijo lige je bilo 19. decembra v Budimpešti v prostorih mažarskega justičnega ministrstva.

Mirovni posveti.

Uveljavljanje mirovne pogodbe.

LDU Pariz, 1. januarja. (DKU) Vrhovni svet je odredil, da mora biti do 6. januarja vse pripravljeno za uveljavljanje mirovne pogodbe. Ni pa še gotovo, ali se bodo do tega dne mogle rešiti vse potrebne formalnosti.

Plebiscit na ozemljih Nemčije.

LDU Pariz, 1. januarja. (DKU — Brezlično.) Nemški zastopniki na mirovni konferenci so zahtevali, naj se ozemlje, kjer se bo vršilo ljudsko glasovanje, podredi nemškemu pravosuđu. Ker pa to ne bi bilo v skladu z lojalno izvedbo ljudskega glasovanja, je vrhovni svet odločil, da bo za medzavezniske uprave diplomatsko in konzularno zaščito prebivalcev ozemlja, kjer se bo glasovalo, prevzela ona zavezniska država, čije zastopniki bodo na tem ozemlju.

Carigrad pod angleškim varstvom.

LDU Pariz, 2. januarja. (DKU — Brezlično.) »Matin« piše o turskem vprašanju, da je skoro gotovo, da pride Carigrad pod angleško varstvo.

grad pod angleško varstvo ter da bo Angleška stražila tudi morske ožine. Sedež turške vlade bo Brusa ali Konja.

Razna poročila.

Ameriška posojila.

LDU Berlin, 2. jan. (DunkU) »Lokal-anzeiger« poroča iz Haaga po »New York Herald«: Evropska posojila se ne bodo jemala več iz ameriških javnih sredstev. Državni zaklad bodo sedaj stavili pod direktno kontrolo kongresa in največ, kar more pričakovati Evropa od Zedinjenih držav, je dogovor glede obresti, ki jih Evropa dolguje Zedinjenim državam. Nova posojila ali kredite bodo morali dati v bodoče privatni kapital in banke, ki hočejo prevzeti nase riziko.

Anglija in Amerika.

LDU Pariz, 1. januarja. (DKU) »Echo de Paris« poroča, da se angleški poslanik v Washingtonu lord Grey jutri napoti domov, ne da bi ga za njegovega trimesečnega bivanja v Ameriki sprejel predsednik Wilson in ne da bi se mu posrečilo oficijelno nastopiti svoje mesto. Baje čakajo načelniki desetih drugih misij na priliko, da izročijo svoje poverilnice. Ne ve se še, ali se bo lord Grey povrnil v Washington.

Zbližanje z Rusijo.

LDU Praga, 1. jan. (ČTU) V »Narodnih Listih« piše Kramář proti približanju češkoslovaške k Berlinu in Dunaju in uverja Francijo, da je mogoča Rusija najboljša varstvo zoper nemško revanšo. Zato je približanje češkoslovaške k Rusiji potrebno. List priporoča zvezo z evropskimi malimi državami za varstvo proti germanski ekspanziji.

Padanje avstrijskih bankovcev.

LDU Dunaj, 1. jan. (ČTU) Sorazmerno s padanjem avstrijskih bankovcev se neprenehoma dvigajo bankovci kraljestva SHS. V prosti trgovini ima kurz 150 do 170.

Pomoč Avstriji.

LDU London, 2. januarja. (Dun. KU — Brezlično) Londonski listi pišejo o pomožni akciji za olajšanje bede v Avstriji. Anglija, Francija, Italija in nekatere druge manjše države bodo pomagale šim prej. Ta akcija pa se mora smatrati samo za začasno, posebno ker se Zedinjene države ne udeležujejo.

Francoski senat.

LDU Pariz, 31. decembra. (DKU) Senat je po kratki debati včeraj sprejel kreditno predlogo za prvo četrtletje 1920 in načrt posojila, ki ga je bil izdelal finančni minister Klotz. Senat pa je črtal od kreditov, ki jih je bila odobrila zbornica, vsoto 100 milijonov. Predloga je bila sprejeta soglasno. Navzočih je bilo 205 senatorjev. Ribot je imel daljši govor o finančnem položaju in je izrekel bojazen, da bi Francija s svojimi terjatvami napram Nemčiji utegnila ostati osamljena in je vprašal vlado, ali so zavezniki zajamčili te terjatve. Ministrski predsednik Clemenceau je odgovoril, da se spričo političnega položaja v Washingtonu to vprašanje sedaj ne more obravnavati.

Povodenj na Francoskem.

LDU Koln, 2. januarja. (Dun. KU — Brezlično) Ren še vedno narašča. Vodomer je včeraj popoldne kazal 8.6 metrov.

Premog.

LDU London, 2. januarja. (Dun. KU — Brezlično.) Dobava premoga je v tednu, ki je končal 20. decembra, znašala 4.910.106 ton, za 24.000 ton več, kakor prejšnji teden.

Zavarovanje brezposelnih na Angleškem.

LDU London, 2. januarja. (Dun. KU — Brezlično.) Predlog o zavarovanju brezposelnih obsega 11.750.000 delavcev od 16. do 60. leta. Za primer brezposelnosti bi po tem predlogu dobil delavec na teden 15 šilingov, delavke po 12 šilingov, mladostni delavci po 10 šilingov, mladostne delavke pa po 6 šilingov.

Rumunska trgovina z Anglijo.

LDU London, 2. jan. (DunkU. — Brezlično.) Trgovinski urad objavlja, da je bila Rumunija sprejeta v seznam onih držav, katerih trgovski promet uživa prednost od angleških izvoznih kreditov. Prvotni seznam je dovoljeval vladne kredite samo angleškim trgovcem za Finsko, baltske države, Poljsko, češkoslovaško, Jugoslavijo in nekatera južno-ruska ozemlja.

Odstop bolgarskega generalštabnega načelnika.

LDU Pariz, 1. januarja. (DKU — Brezlično.) Iz Sofije je preko Ženeve dospela vest, da je odstopil načelnik bolgarskega generalnega štaba general Neratov.

Odstop nemškega predsednika.

LDU Berlin, 2. jan. (DunkU) Nasproti izjave »Tägliche Rundschau«, da je slišala, da hoče državni predsednik Ebert odstopiti, ker mu ni mogoče sodelovati pri sramotni izročitvi cesarja, izjavljajo s pristoj-

nega mesta, da more biti to le strankarsko političen maneuver, za katerega baš »Tägliche Rundschau« nima nobene stvarne podlage.

Oddaja nemškega brodovja.

LDU London, 1. jan. (DunkU) Angleška komisija, ki je v Hamburgu pregledala pristaniški material, določen za oddajo, se je odpeljala danes popoldne v Kiel, da ugotovi tam vse, kar se tiče plavajočih dokov itd.

Indijci proti razkosanju Turčije.

LDU Amsterdam, 2. jan. (DunkU) »Times« poročajo iz Bombayja: Indijski Mohamedanci smatrajo delitev Turčije ali podelitev mandatorov v delih Turčije za napad na njihovo vero.

Boji v Sibiriji.

LDU Berlin, 1. januarja. (DKU) Po brzojavki lista »Vossische Zeitung« iz Ženeve, javlja »Chicago Tribune«, da je vsa vzhodna Sibirija v požaru. Japonci se bojujejo z boljševiki ob Bajkalskem jezeru in ne pustijo boljševikov prodirati preko te črte.

Politične novice.

+ Tudi »Slov. Narodu« se sanja. Za »Naprejem« je začel bolehati na halucinacijah tudi »Slov. Narod«, ki poroča: »Kakor smo informirani, se je dosegla sprava med pristaši bivšega deželnega glavarja dr. Šusteršiča in vodstvom SLS. Pri spravi je igral glavno vlogo kot posredovalec Šusteršičev zaupnik dr. Vladimir Pegan. Dotična izjava bi imela v glavnem glasilu SLS iziti že te dni. V smislu dosežene sprave bi se morala omogočiti dr. Šusteršiču povrnitev v domovino. V tem slučaju bi dr. Šusteršič pri prihodnjih volitvah v parlament že nastopil kot oficijelni kandidat klerikalne stranke. Zdi se nam, da delajo Šusteršičevi pristaši račun brez krčmarja, ker pač ne bo v doglednem času jugoslovanske vlade, ki bi dovolila, da bi se smel vrniti v domovino dr. Šusteršič, ta zakletli sovrag naroda in državnega edinstva, ki je v stalni zvezi z vsemi našimi sovražniki in ki samo preži na to, kako bi mogel našo državo razbiti in na njenih razvalinah zopet vzpostaviti gospodstvo Habsburžanov.« Prisegli bi lahko, da bo »Narod« jutri slišal še travo rasti. Sicer se pa čudimo, da dela demokratsko-socialistično časopisje za dr. Šusteršiča, ki je za nas že davno politično mrtev, tako propagando, ki ne bo ostala neopažena v inozemstvu, kjer po Narodovih vesteh — mi jih žal nismo dobili — dr. Šusteršič tako nevarno ruje zoper našo državo in se pajdaši s korumpiranim eks-kraljem Nikolajem. Natolcevanje socialistično-demokratskih listov so pač najboljši dokaz, kako čista da je VLS, da nimajo proti njej ničesar drugega nego izmišljotine o vezeh VLS z dr. Šusteršičem, dasi vsak politični otrok danes ve, da to ni res!

+ Kroparska zadeva je končana, ker sodišče ni našlo nobenega poudka, da bi se nadalje preganjalo komisijo radi tistega bankovca. Toda zdi se, da blamaža, ki je zadela s tem liberalce in socialisti, tišči tudi okrajno glavarstvo v Radovljici, ki je smatramo za eksponenta liberalno-socialistične koalicije. Sedaj študira sodne spise o tej blamaži radovljiški glavar dr. Mencinger. Radovedni smo, kaj išče v sodnih spisih, ko je že sodišče jasno povedalo, kako je s stvarjo. Ali bi morda dr. Mencinger rad popravil odloke ljubljanske deželne sodnice tako, da bi bilo njegovim demokratsko-socialističnim zaplečnikom po godu? Ta gospod je očividno zelo lahkoveren, če misli, da bo njegovo paševanje v Radovljici kaj dalje časa trajalo ko demokratsko-socialistična vlada v Belgradu ali dr. Žerjavovo paševanje v Ljubljani.

+ Občni zbor Slov. kmetijske družbe in ponujani kompromis za volitev odbora. V poročilu o volitvah v glavni odbor pri našajo nekateri listi trditve, da so bili vsi zborovalci za tisto famozno »komo« ominusno listo, samo župnik Orehek ne in vsled tega se je moral zaključiti občni zbor. Če to se bo dobil težko kak človek, ki bo verjel to pravljico, vendar pa hočemo povedati, kako je bilo prav za prav s tem kompromisom. Pred vsem pripijemo, da je bil g. župnik Orehek izbran na »osvetovanju delegatov, ki pripadajo K. Z., poleg štirih drugih, da podajo izjave in sklepe K. Z. na tem obnem zboru. G. Orehek ni podpisal nobene izjave v svojem imenu, ampak kot zastopnik dobre dvetretinske večine. Vsa ta večina je enoglasno odklonila ponudeni kompromis, ki je bil tak, kakor bi hoteli nekateri naravnost norce briti iz naših kmetov. Liberalni kmetje in njihovi kolovodje, liberalni bitji, ki niso imeli niti tretine na obnem zboru, naj bi dobili podpredsednika (Pirca) in tri odbornike (Pipan, Rajer, Skalič), torej štiri odbornike, naši pa predsednika in samo dva odbornika, pa še te bi nasprotniki določili in ne naši, in to se si upali zahtevati takrat, ko je bil že iskra pravilno in z velikansko večino izvoljen za predsednika. Ne, gospod Gustav

Pirc, dokler bodo imeli kmetje svobodno besedo, ne boste vi in vaši razgrajaci pometali z njimi!

+ Samostojni delegat Meden je bil na obnem zboru S. K. D. eden najglavnejših rogoviležev. Brez dvoma si je domisljal, da stoji za njim cela armada kmetov, ki da so ga poslali na obni zbor zgago delat. Dejansko pa se je mož sam imenoval za delegata s konstatacijo, da je stara navada, da gre vsakokratni načelnik podružnice kot delegat v Ljubljano. Na glasovanje pa tega čudnega predloga ni dal, ker je videl pred sabo večino naših. Stara navada je pa tudi, da se mora za Kmetijsko družbo pozitivno delati, ne pa onemogoča njen razvoj s terorizmom in razgrajanjem.

+ Radič in boljševiki. »Samouprava« se bavi v uvodniku z Radičevim slučajem. Pravi, da je morda bilo v prvih mesecih obstoja naše države Radičeva internacija potrebna. Odkar je bil Radič aretovan, je pa preteklo že devet mesecev in še danes ni prišlo do sodne preiskave. To je surovo kršenje osnovnih državnih zakonov in temeljnih pravic državljanov. Socialisti so vstopili v vlado pod pogojem, da se politični obtoženci izpuste na svobodo. In res je vlada izpustila celo vrsto boljševikov, ki so gotovo državi bolj nevarni kot Radič. Jasno je, da sedanja vlada ni bila tako skrupulozna, ko se je šlo za pristaše njihove stranke. Enaka pravica za vse, za Radiča kakor za boljševike! Gg. Pribečević. Korač in Bušeg so jasno pokazali, da so verni učenci svojih učiteljev grofa Tisze in Stürgkha.

+ Komunisti v Sarajevu. Kot smo že poročali, stopi v Sarajevu socialna demokracija skupno z »demokracijo« v volilni boj za občino. Komunisti so pa postavili lastno listo, razvili silno živahno agitacijo in so nabrali za svoje glasilo »Glas slobode« že čez 100.000 kron.

+ Koncentracija radikalno-demokratske napredne mladine. Sarajevska »Radica« je začela akcijo za združitev vseh radikalno-demokratskih naprednih mladinskih struj.

+ Pozabljeni. Od časa do časa prispe do nas osamljen glas onih, o katerih mislimo, da jih več ne doseže naše oko. V Irkutsku v Sibiriji stoji še stotine naših ljudi in čakajo, kdaj jih domovina pokliče. Stvorili so »prvi jugoslovanski puk« in se bore proti rdeči armadi. Zakaj to delajo, sami ne vedo, mogoče za kos komisa in par kopejk... Mornarji z našega juga so raztreseni po Braziliji, Indiji, otokih Tihega Oceana in mnogi čakajo že od avgusta 1914, da jih domovina osvobodi internacije in jim da dela in kruha. Drugi zopet umirajo na Ozinari, hirajo sredi malarijskih močvirij, robotajo v kamenolomih in vedo, da je domovina zelo daleč. To je velika tragika našega naroda, da dela, se bori za tuje, napaja tujo zemljo s svojo krvjo in ne ve, zakaj. Še več! Vlada sama dovoljuje, da vstopajo naši ljudje v protiboljševiško armado; in ko mi na vseh straneh rabimo pridnih rok in ljudi s širokim izkuštvom, polagoma ginejo naši najboljši. »Politika« poroča, da je italijanski ministrski svet sklenil, da se vsi jugoslovanski ujetniki pošljejo domov. Ta stvar bi bila torej rešena, če bo naša vlada s primerno energijo znala pospešiti vrnitev. Odločno pa zahtevamo, da poskrbi naša vlada, da se tudi drugi ujetniki, ki so raztreseni širrom sveta, vrnejo v domovino.

+ Jugoslovani, Rusija in Italija. Dr. Milovan Grla je objavil v bernskem listu »Die freie Zeitung« članek, v katerem med drugim pravi: »Pri nas upajo, da bo Rusija, ko moralno ozdravi, postavila pravo demokracijo, ki bo naraven zaveznik Jugoslavije. Ako se Rusija konsolidira, se nam ne bo treba bati Madjarov, Rumunov in Bolgarov. Kar tiče Italije, mora med njo in nami priti do prijateljstva ali pa do obračuna. Tisto, kar se je opiralo na reciprociteto, ker se je istočasno priznala Rusiji pravica, da zasede Carigrad in Dardanele. Sedaj pa Rusija ne dobi ne Carigrada, ne Dardanel, zato bi imela pravico, odreči Italiji okupacijo jugoslovanskega ozemlja. Od Italije bo odvisno, da li hoče privoliti v pravico ali pa se biti za krivico.«

+ Beloruska republika. Belorusko plemo, ki si je kljub preganjanju od strani carizma bilo s težkimi žrtvami zgradilo najhno sanoniklo kulturo, ima danes lastno svobodno državo. Skupno s Poljaki se bori proti boljševiški Rusiji, kar je pripisovati predvsem vplivu državnega maršala Pilsudskega, ki je sam rojen na beloruskem ozemlju. Litvanci se napram novi republiki zadržujejo sovražno, ker so z Belorusi prišli v nasprotju radi mesta Vilne. Litvanci zahtevajo staro prestolico litvanskih velikih knezov zase; za Belorusa pa govori dejstvo, da večina vilnskega prebivalstva govori belorusko. — V decembru 1917 se je sešel prvi beloruski narodni zbor v Minsku in proglasil neodvisnost beloruske republike. Ko so boljševiki udrti v beloruske pokrajine, se je vlada umaknila v Grodno, kjer se je sestavila samostojna vojska, ki je ramo ob rami z litvan-

skimi in poljskimi polki vrgla rdečo armado iz Beloruske. Sedaj, ko so razmere urejene, se je vlada vrnila v Minsk in sklicala Narodni svet 12. novembra k zasedanju. Polagoma dobivajo tako obrobne ruske države bolj stalno obliko.

Iz Prekmurja.

Murska Sobotica, 28. 12. 1919.

Nova slovenska gimnazija je sprejela v Murski Soboti v svoje okrilje 30 dijakov. Fantje so večinoma sinovi ubogih kmetov in še ubožnejših najemnikov ogrskih plemenitašev; reveži so, ker jih ne morejo starši preskrbovati. Po eno do dve uri hoda daleč hodijo nekateri v šolo. Slovensko uradništvo je ustanovilo za nje dijaško kuhinjo, katero samo vzdržuje, dasi je silna draginja. Preskrba za vzgojo bodočega našega prosvitljeništva v Prekmurju je tudi zato nadvse težavna, ker v mestu ni primernih stanovanj. Toda naša žilava vstrajnost mora tudi to premagati, in dobila so se stanovanja, a ni postelj, ni perila, ne te, ne one stvari, primanjkuje vsega, kar je neobhodno potrebno v stanovanju. V Sobotici se je otvorila tudi meščanska šola, katero mora naša slovenska javnost tudi podpirati, da si vzgojimo narodno zavedno mladino. Prav bi bilo, da se slovenska javnost spominja stoletja in stoletja mažarski prešernosti prepuščenih bratov onstran Mure, katerih se je mati Slovenija tako malo spominjala v časih in jih je le z redkim izjemami prepustila samim sebi. Dobro delo stori tisti, ki se z darovi spominja prekmurske mladine: perilo, denar, knjige; vse je dobrodošlo. Pri kazenskih obravnavah naj bi se naklanjali poravnalni zneski prekmurski mladini, za katere skrbi sedaj dijaška kuhinja v Murski Sobotici. Država SHS je dolžna, da preskrbi mladini v Sobotici državni konvikti.

Murska Sobotica in drugi kraji so se že zelo predrugačili. Mažarski napisi so izginili s trgovin, tvrdke so si preskrbele slovenske napise in je v tem oziru bolj narodna, ker so napisne deske belo pobarvane, črke pa modre in okraša jih rdeča barva. Dva slovenska odvetnika že služujeta v prestolici onkraj Mure. Sodišče in vse oblasti so se že oživele v svoje poslovanje; mažarski značaj vsak dan bolj izgublja. Posebna zavedna del je južno od Sobotice, kjer se je narod celo sam bejeval proti Mažarom in se odkrito rdeoval, ko so zasedli hrabri voji naše armade prekrasno prekmursko ravan. Sveda tekoče so še vedno: Ni izurjenih občinskih tajnikov in dovolj narodnih učiteljev primanjkuje še vedno narodne čuteče duhovščine V Murski Soboti se je ustanovila čitalnica, ki priredi celo Silvestrov večer; ustanoviti nameravajo ljudsko knjižnico, katero naj s knjigami ves naš narod podpre. Naši ljudje v Prekmurju zelo radi berejo, znajo dobro književno slovenščino, kar dokazuje, da se kmetje v okolici kar trgajo v mestu za slovenske dnevnike. Zanimalo bo morda širšo slovensko javnost, da naše oblasti niso dobile nobenih uradnih spisov, ko so prišle v Prekmurju poslovati. Boljševiki so zaprli vse: šole, urade, sodišča; niti davkarje niso več poslovali. Judje, ki so preje prezirali in zaničevali govorico slovenskega prebivalstva, se sedaj prav pridno uče slovenščine; celo judovski kantor v Murski Soboti napoveduje, da bo kmalu pričel slovensko prepevati v sinagogi.

Trgovina se že lepo razvija in bo še bolj napredovala, če bo dobila od države tisto umevanje, katero ji gre. Nadprodukcija je na govedini, kuretnini in prešičih, toda cene so v kljub temu zelo visoke.

Zelo pomanjkljive so prometne razmere. Neobhodno potrebna je avtomobilska zveza od Radgone skozi Mursko Sobotico-Belatince-Lendovo, katera bi vezala Radgono z Lendovo, kjer končuje zopet železnica s Lakovco in bi imela zvezo z železnico, ki vodi iz Murske Sobotice do mažarske meje pri Hodošu in od tam v Sombotel in v Monešter (St. Gotthard).

Vsi zainteresirani krogi o valutnem uprašanju.

LDU Ljubljana, 2. januarja. Dne 2. januarja 1920 se je vršila v deželnozborski dvorani v Ljubljani anketa o valutnem uprašanju, ki so se je udeležili vsi zainteresirani krogi; udeležila sta se je med drugimi tudi minister dr. Kramer in član komisije za valutno reformo poslanec dr. Brezigar. O izmenjavi kolkovane krone v novo novčnico se je razpravljalo mnogo; posvetovanje je trajalo od 10. ure z enournim odmorom od 13. do 16. ure. Soglasno je bila sprejeta nastopna resolucija:

Uvažuje edinole interes države in širokih slojev naroda, so zastopniki gospodarskih organizacij na sestanku JDS dne 2. januarja 1920 sklenili soglasno: 1. Ko gre za unifikacijo dveh valut v državi, smatramo, da je napačno, vzeti za podlago krepkejšo valuto; neizbežno je namreč, da potem tudi ona devalira in že itak

težko prizadete lastnike slabše valute potegne za seboj v tolikratnem razmerju, za kolikor je bila izmenjana za krepkejšo. Ako bi sprejeli po načrtu gosp. finančnega ministra dvovalno novčnico, v tej fikciji ne bi bilo nič drugega, nego definitivna relacija. Zakaj če vzamemo danes vrednost dinarja n. pr. z dvajsetimi švicarskimi centimi, krone pa s pet centimi, se dinar idealno more dvigniti za osemdeset točk, istočasno pa bi tiščal krono stalno navzdol na največ dvajset točk. Cene vseh predmetov bi poskočile in z njimi plače in mezde. Perturbacija v gospodarsko zelo razvitih delih države bi bila naravnost usodna. Edino primerno je, da se vzame edinica iz slabše valute in na to zastavi vso moč, da se okrepi z realno funagijo in smotreno gospodarsko, zlasti izvozno politiko.

2. Zato ne moremo pristati na izmenjavo na temelju kake relacije, temveč smatramo kot edino možno rešitev, da se izvede izmena al pari za krone. Pri tem pa uvidevamo, da treba ščititi lastnike in interese starega dinarja; to pa se na drug način more zgoditi mnogo bolj dosledno, kakor z nameranim načrtom g. ministra Veljkovića, ki bi devalviran dinar v cilju današnje vrednosti krone in občutno prizadel dinarskega upnika. Pripravljeni smo, priti dinarskemu interesu naproti s tem, da se za staremu dinarju možnost sukcesivne izmenjave po ugodnem kurzu, da se plačilo dinarskih terjatev olajša s primerno uredbo in da se mu pri začasni določitvi kovinske podlage zagotovijo primerno razmerje.

3. Uvidevamo važnost končne rešitve valutnega vprašanja: vendar ni toliko, da bi jo morali po vsaki ceni izprovesti hipno s silo proti jasni volji ogromne mase interesiranih. Zato smo pripravljene, pristati na to, da se meritev izenačenja še za kratko dobo odgodi, tembolj, ker bo potem dana parlamentu možnost odločitve; nemudoma pa naj se izmenja biljevana krona z novo novčnico.

Dnevne novice.

— Cenjenim »Domoljubovim« poverjenikom. Na razna vprašanja odgovarja »Domoljubova« uprava, da velja tudi za leto 1920 deset odstotni nameček za vse one p. n. odjemalce, ki plačajo 50 ali več izvodov »Domoljuba« skupno na svoj naslov. Na 50 plačanih izvodov odpade tedaj 5, na 60 izvodov 6 izvodov namečka itd. Večjega popusta z ozirom na itak nizko ceno »Domoljubova« ni mogoče dovoliti.

— Cenjenim naročnikom v Nemški Avstriji in Češko-slovaški sporočamo, da velja zanje »Slovenec« letoletno 140 K oziroma 12 K mesečno, ker moramo počenši z novim letom plačevati za te izvođe zvišano poštnino.

— Kaj je z draginjskimi dokladi za duhovnike? Naravnost škandal moramo imenovati, da se zadeva draginjskih doklad za duhovnike tako zavlakuje. Najprej pri osrednji vladi, sedaj pri knjigovodstvu deželne vlade. Dejstvo je, da je danes v naši državi nasplošno najrevnejši stan duhovski. Kaj bi rekel zadnji tovarniški delavec, ako bi dobil 100 K mesečne plače kakor kaplan! Duhovščina je potrpežljiva in ne nosi svojih bridkosti in revščine na javni trg. Toda vsaka reč ima svoje meje! Če se postavi na vogel kake ulice in vzameš klobuk v roke, pa boš bolj shajal nego tisti, ki je garal za javni, državni in narodni blagor, samo na sebe je pozabil. Pa še na tiste vinarje, ki jih dobi duhovščina kot draginjsko doklado, mora tako dolgo čakati in to vsled lenobe poklicanih činiteljev. Temu socialnemu škandalu mora vendar že biti konec!

— Jeseniška afera. Liberalni listi dnevno poročajo o takozvani kroparski aferi, kjer je bilo po nedolžnem obdolženih nekaj odličnih pristašev SLS. Ravno isti listi pa skrivnostno molče o aferi, ki se je dogodila na Jesenicah na Gorenjskem, kjer gre za stotisočake. Za časa razsul avstrijske fronte je posloval tudi na Jesenicah Narodni svet, v katerem so bili med drugimi tudi liberalni občinski gerent in dva liberalna učitelja. Vsi trije so danes suspendirani. Pred dobrim letom se nobeden teh možakarjev ni imel beliča premoženja, danes pa kupujejo hiše in se vozijo v kočiji. Sedaj so jih ljudje naznanili, da so prišli ti pristni »narodnjaki« v času postanka Jugoslavije potom manipulacij pri konfisciranju blaga, ki bi moralo pripasti v prid države, do lepega premoženja. Obširna preiskava bo dognala, kako je s to zadevo, o kateri bomo še javnost obvestili in smo le radovedni, če bodo liberalni listi tako gostobesedni kakor so bili o kroparski aferi.

— Ali so invalidi res brezpravni? Zgodilo se je, da je moral neki invalid z dežele radi svoje rane iskati zdravniške pomoči. Ker slučajno ni bil obenem tudi verižnik, jo je moral radi pomanjkanja drobiža udariti peš v Ljubljano. Možakar je bil trdno prepričan, da bo dobil za svojo

junaško požrtvačnost v vojaški bolnici zdravniško pomoč, toda bridko se je varal; tam so mu lepo dopovedali, da je sedaj civilist in kot tak ne spada v vojaško, temveč v civilno bolnico. In res se je napotil v deželno bolnico, kjer pa je zopet naletel na gluha ušesa. Tam so mu pa zopet razkladali, da ima po § 9. invalidnih pravil v slučaju obolenja pravico do brezplačnega zdravljenja v vojaških bolnicah. Nesrečen Ahasver se je moral napotiti zopet v vojaško bolnico, kjer jim je na dolgo in široko razkladal, da ima po omenjenem paragrafu pravico, da se sprejme. Začelo se je tekanje in brskanje po spisih in neki prebrisan kaplar mu je z vso učenostjo razkladal, da ne more biti sprejet v vojaško bolnico, pač pa naj poskusi srečo v Jugoslovanski bolnici. Tamkaj so ga ravnotako po znanem receptu odpravili, češ vi ste civilist in s takimi mi nimamo nič opraviti. Kaj mu je bilo storiti? Ura je bila že davno čez tisto številko, ko sme želedec svoje zahteve, pa naj si bo civilistov ali pa invalidov. Ker pa ni imel možak kakor omenjeno nič drobiža pri sebi, ni na noben način mogel potolažiti sitnega želodca. Ves utrujen in lačen se je moral podati zopet domov, ne da bi kaj opravil. Treba je na vsak način, da se temu na kak način odpomore, da se reveži ne bodo od Poncija do Pilata pošiljali, in to zamaši!

— V Novem mestu smo jako napredni. Prišlo je n. pr. v navado, da se pri eni ali drugi zavodni družini zbirajo ob jasnih ali oblačnih večerih nadebudni mladiki in še nadebudnejše, dorastle in nedorastle gosposdične na večerno »zabavo«. Fini ton, ki vlada v teh izbranih družbah si lahko predstavljamo. In tako se je celo na sveti večer zbrala v Kandiji taka nedorastla in kratkokrila družba in rajala notri do belega jutra. Ko so dostojni ljudje šli k maši, so srečavali nadebudne, prečute in utrujene obraze. Na sveti dan zvečer se je isto ponovilo pri drugi družini. In tako dalje — brez konca! Res, da tudi mladina potrebuje razvedrila, toda vse ob svojem in pravem času!

— Gledališkemu konsorciju. Ne nosi opereta »Dijak prosjak« zastoj svojega imena. Marsikateremu dijaku je težko dati oni 2 kroni ali 1 krono, ko ima toliko drugih potreb. Odpomoči bi se dalo vsaj deloma na ta način, da se zniža dijaško stojišče za opero na 1 krono, za dramo pa 50 vinarjev. Ta malenkostni nedostatek se lahko poravnava drugod. Kdor ima n. pr. 1000 kron lažje utrpi 10 kron, kakor 1 K oni, ki ima 100 K. Dijaško stojišče bo tudi moralo spremeniti svoje ime, ker se tu včasih zbira vse, samo dijaki ne. Vsak dijak naj ima svojo izkaznico in brez te naj ne dobi nikdo vstopnice. Na ta način bo res olajšan dijakom poset v gledališče. Zato prosim, da vzame to gledališki konzorcij na znanje. — »Dijak prosjak«.

— Dijaški transport v Brno ne more oditi zaradi premajhne udeležbe 5. januarja, ampak šele 8. januarja ob 3. popoldne skupno s transportom tov. Romeo Fakina. Vsi za prvi transport prijavljeni se smatrajo tudi za drugega prijavljeni, ako se do 5. t. m. ne odjavijo tehniku R. Lavriču, Mestni trg, 17. II.

— Društvo jugoslovanskih tehničar u Pragu — Češka tehnika. Jugoslovanski tehnik: Srbi, Hrvati in Slovenci, kojih je letos v Pragi čez 400, so združeni v skupnem strokovnem društvu, katero ima namen nuditi članom priliko, da se že tekom študij vzajemno seznanijo, da bodo pozneje kot inženjerji lažje sodelovali v povzdignih domovine: po skupnem, enotnem načrtu, organizirani v društvu. Naše društvo hoče zastopati jugoslovanske tehnike napram domovini, gojiti zvezo z merodajnimi strokovnimi činitelji in ima tudi nalogo predstavljati češki strokovni javnosti naraščaj jugoslovanskega inženerskega stanu. V dosega svojega programa prireja društvo predavanja in debatne večere — na kojih se pogovarjamo o narodnogospodarskih in strokovnih razmerah v domovini, izlete v tovarne itd., in skrbijo za knjižnico, ki naj bo članom materijalna opora pri študiju. Da bode društvu zajamčen uspeh, je neobhodno potrebno, da ustanovimo čitalnico. Vzdrževanje društvene sobe in strokovne knjižnice pa zahteva veliko sredstev, katerih dijaško društvo ne more dobiti od svojih članov. Odvisno je torej — sedaj po vojni še bolj kot prej — od podpor iz domovine. Obračamo se tedaj zaupljivo na našo domovino, v prvi vrsti na one kroge, koji razumevajo naš položaj s prošnjo, da nas blagovolijo podpirati pri našem delu in naj bodo zagotovljeni, da bo denar dobro naložen, saj bo večina naših tehnikov izvrševala svoj poklic v domovini — za domovino! — Odbor D. J. T. — Doda te k: Denarne prispevke za D. J. T. sprejema Jadranska banka, podružnica Ljubljana.

— Poštno in brzojavno ravnateljstvo objavlja: Z dnem 31. decembra 1919 se je opustil poštni urad Otok. Z dnem 1. januarja 1920 se uvede pri krajevnem poštnem uradu Ribnica ob Vrskem jezeru dostavljanje poštinih pošiljatev po selskem pismo- noši v kraju Otok. Dostavljanje se bo vršilo vsak dan.

— Uvoz tujega časopisja. Ministrstvo za notranja dela je z odlokom od 4. decembra št. 5862 dovolilo uvoz tujega časopisja, samo ne iz Ogrske in Bolgarske; za te ostane torej stara prepoved v veljavi.

— Tobačna tovarna v Zagrebu, v kateri je delo pet tednov počivalo, začne le dni zopet obratovati.

— 16.110 učiteljev in učiteljic je glasom uradnih podatkov v naši državi.

— Nezadovoljna finančna straža. Po prevratu in potem, ko so zasedli Italijani naše Primorje in velik del Notranjske, je narodno misleči del finančne straže prestopil v službo naše države. Ljubljana je postala takorekoč središče naše carinske črte proti Italiji. V finančni straži si naš človek v stari Avstriji ni mogel posebnoma pomagati, ker so protežirali za boljša mesta Nemce in Italijane. Kljub temu si je pa marsikdo le pomagal, da je prišel iz straže na uradniško mesto. V novi naši državi je pa to skoraj popolnoma onemogočeno. Poleg dveh izkušenj, ki jih mora tekom časa vsakdo napraviti, da postane nadpaznik in preglednik, je v straži veliko moč, ki so napravili tudi uradniški izpit, in sicer ali carinarski ali pa o užitinskih davkih. Vsak tak izpit zadošča za mesto uradnika v straži sami in še posebno za uradniška mesta v carinarnah, katerih se je veliko novih ustanovilo. Pri imenovanju carinskih uradnikov se pa na sposobne moči v straži čisto nič ne ozirajo in se nastavlja v carinarnah povečini uradniki, ki čisto nič slovensko ne znajo, vsled česar zaostaja poslovanje in nastajajo neprimernosti s strankami. Vsekakor bi se morale oblasti pri nastavljanju uradnikov v carinarnah ozirati na sposobne kompetente v straži z izkušnjami.

— Nesreče. Sveto noč je hotel svečano praznovati Jožef Vidregar. Ker se ob takih prilikah mora streljati, je tudi on poskušal z možnarjem. Po neprevidnosti mu je nekaj odletelo v oči in ga ranilo. — Pri šivanju se je po nesreči sunila v desno oko 9 letna hči hišarja Janeza Miklavčiča od sv. Neže pri Kovorju. Zdravi se v deželni bolnišnici.

— Cigansko nasilje. V nedeljo 28. decembra pridejo ob 10. uri dopoldne k Fr. Rifelj, posesniku v Ždini vasi, župnija Št. Peter pri Novem mestu, dve ciganki in dva cigana. Ciganki jo mahmeta kar naravnost v klet ter nagrabita vrečo polno krompirja. Ravno hočeta iz kleti, pa jima zastavi pot gospodar. Pri tej priči pa priskočita oba cigana. Eden zavijti sekirko gospodarju nad glavo, drugi mu nastavi samokres na prsi in moral je molčati. Ciganki sta odšle vriskaje s krompirjem. Zadnji čas je, da se dovoli ljudem imeti orožje pri hiši, sicer ne bomo že ob belem dnevu varni pred delomirnimi nasilneži.

— »Nima ništa«. V finančni straži Slovenije je zavladalo veliko veselje. Reklo se je, da imajo za stražo v Belgradu kupljene čevlje. Iz Ljubljane so se odpeljali 4 gospodje finančne straže po čevlje, toda v Belgradu so jim rekli: »Nima ništa« in vrnilo so se brez čevljev v Ljubljano nazaj.

— Tatvina v cerkvi v Moravčah. V zapore ljubljanskega deželnega sodišča so prepeljali begunko Terezijo Hribar, ker je ukradla v farni cerkvi v Moravčah 9 belih prtov z oltarjev, prt s propovednice in 7 zaves iz izpovednic.

— Ivan Japelj v Tržiču ni poznan z Ivanom J. iz Šiške, ki je bil artetiran radi tatvine in o katerem smo v št. 250 »Slovenca« z dne 28. dec. 1919, str. 5, pisali in tudi ni z njim v sorodu. Toliko v vednost bralcem, da ne zamenjavajo imen.

Ljubljanske novice.

Ij Koncert. Anton Trost si je izbral za svoj ljubljanski koncert spored, ki obsega resna in vredna dela hrvaške, slovenske, češke, nemške, francoske, poljske in ruske literature. Izvajal bo: 1. a) V. Stančić (mlajši, hrvaški moderni skladatelj): Preludij. b) Josip Proházka: Štiri scene iz »Karnevala«, op. 14. a) Promenada. b) Valček. c) Romanca. d) Finale. 2. Viteslav Novák: Sonata eroica, op. 24. I. Allegro patetico. II. Andante mesto. Allegro energico. 3. Brahms: Rapsodija, op. 79. št. 2. Debussy: Jardius sous la pluie. 4. Chopin: Scherzo, op. 39. Nocturne, op. 55. št. 2. Dve mazurki. 5. Balakirev: Orientska fantazija »Islamey«. — Resni umetnik zasluzi resnega upoštevanja. Priporočamo glasbenemu občinstvu, da v velikem številu poseti koncert.

Ij »Pri belem konjičku«. V nedeljo, dne 4. t. m. ob pol 8. uri zvečer bodo igrali na Ljudskem odru na novo nastudirano veseligr »Pri belem konjičku«, ki bo nudila občinstvu obilo vedrega smeha. Predprodaja vstopnic se nahaja v trafiki gospe Modiceve nasproti Jugoslovanske tiskarne in v prodajalni Nove založbe »Kongresnem trgu«.

Ij Prosvetno društvo frančiškanske župnije sklicuje občni zbor, ki se vrši dne 9. januarja ob 8. uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstropje. Prosi se, da

se zborovanja udeležijo vsi člani in prijatelji društva.

Ij Krekova prosveta priredi v nedeljo 4. t. m. ob 6. v društvenih prostorih v Alojzevišču predavanje. Predava g. poslanec Gostinčar. Ker je predavanje z ozirom na sedanje razmere zelo važno in poučno, prihitite članice v najboljnejšem številu k predavanju.

Ij Zahvala. Krekova prosveta se zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k lepemu slavlju društvene 25letnice. Pred vsem se zahvaljuje za blago naklonjenost našemu nadpastirju presvetlemu škofu dr. Antonu Bon. Jegliču, dalje se zahvaljuje presvetlemu škofu msgr. dr. Karlinu za krasen cerkveni govor in cerkveno slovesnost, zahvaljuje se g. podpredsedniku S. L. S. prof. Remcu, g. podpredsedniku S. K. S. Z. prof. Mazovcu in g. predsedniku O. Z. Josipu Pircu za bodrilne pozdravne nagovore, zahvaljuje se bratskim društvom, zlasti onim, ki so prihiteli z zastavo k naši slavnosti. Po slavlju na novo delo!

Ij Iz dramskega gledališča. Radi obolenosti več članov smo primorani spreminiti repertoar tega tedna. V soboto 3. t. m. mesto »Korenček« »Ženitev« »Hlapci« za isti abon. (D), v nedeljo 4. t. m. popoldne mesto »Protekcije« »Gozd«, izven abon. Iz istega vzroka se je vprizorilo na novoletni dan zvečer »Hlapci« mesto »Korenček« »Ženitev«.

Ij Pesmi Ignacija Borštnika, našega pokojnega igralca-umetnika bo umetniško prednašala v četrtek, dne 8. t. m. ob pol 8. uri zvečer v dvorani Ljudskega doma njegova soproga Zofija Borštnik-Zvonarjeva. Podrobni spored in vse drugo bo objavljeno še pravočasno. Vse prijatelje pokojnika in njegove umetnosti opozarjamo že zdaj na ta večer, ki bo lep donesek k približjemu spoznanju njegove čuteče duše.

Ij Ruski kružok naznanja svojim članom, da je knjižnica urejena in bo odprta počenši za jutrišnjim dnev vsako nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne v mali dvorani Mestnega doma.

Ij Pravoslavna služba Božja obdržava se na praznik Roždestva Hristova — Božič — 7. i 8. januara 1920. god. i na praznik svetog tevana 9. januara 1920. god. u 10. ura prije podne u evangelskoj crkvi. Pravoslavni se pozivaju služboj božjoj.

Ij Zaprisega rekrutov. V nedeljo, dne 4. januara t. l., ob pol 11. uri bo slovesna zaprisega rekrutov ljubljanske garnizije na stavbišču pred hotelom »Slon« na Dunajski cesti.

Ij Deželna zadruga fotografov v Ljubljani naznanja slavnemu občinstvu, da je v svoji seji dne 30. decembra 1919 sklenila, da se bode od nedelje dne 4. januara 1920 naprej ob nedeljah in praznikih pri vseh fotografskih zavodih v Ljubljani fotografiralo samo do 1. ure popoldne. Odprto pa ima vsako nedeljo in praznik popoldne eden izmed ljubljanskih fotografov, kar bo vsakokrat pri vsakemu fotografu na deski razvidno. — Deželna zadruga fotografov v Ljubljani.

Ij Preložitve ljubljanskih kolodvorov. Arketa, ki jo je sklica deželna vlada v začetvi regulacijskega načrta za severni del mesta Ljubljane in s tem v zvezi za preložitve ljubljanskih kolodvorov, je med tiskarsko stavko dokovala svoje delo. Sklenila je deželni vladi predlagati, da se opuste razen dolenskega vsi kolodverji ter se namesto njih napravi nov centralni kolodvor za osebni promet vzhodne Martinceve ceste. Kolodvor, ki bi imel smer od severa proti jugu, bi segal od novega pokopališča do Vodmatskega trga. Sprejemno poslopje bi bilo umeščeno tik vzhodno od Kolinske tovarne, ki bi seveda morala pasti. Normalno za poslopje bi bila severno od sedanjega kolodvora od železniškega križišča na Dunajski cesti speljana široka avenija, ki bi nudila prostor za javne monumentalne zgradbe (vseučilišče, gledališče itd.). Vzhodno od osebne kolodvora na terenu »Zelene jame« ter nadalje med progo dolenske železnice ter Novim Vodmatom je vspešno z osebnim projektovan lokalni tovorni kolodvor. Premikalni in tranzitni kolodvor, ki bi bil dolg čez 40 km, bi bil umeščen med Založom in novim pokopališčem. Proga južne železnice proti Trstu bi bila speljana med prisilno delavnico in vojaškim oskrbovališčem preko Ljubljane in bi se spojila z dolensko nekako pri železniškem križišču na Poljanski cesti. Odcepila bi se potem pred dolenskim kolodvorom, prekopala bi Ljubljano tik pod izlivom Mallega grabna in bi vspešno s tem potokom bila speljana približno pri mostu poleg nekdanj Kančeve tovarne za jesih na staro progo nazaj. Tu bi bila tudi nova postaja Vič. Proga državne železnice bi vodila severno od novega pokopališča mimo Tomačevega in Stožice potem na novo postajo Ježica, kjer bi se odcepila Kamniška železnica, ter bi peljala mimo Kleč na obstoječo postajo St. Vid — Vičmarje. Pododsek, kojemu je anketa poverila podoben študij vprašanja in linea technica, je obdelal vse mogoče alternative, odločil pa se je soglasno za tu obrazloženo ureditev, s katero bi ne zginitili iz mesta

le kolodvori, ki so bili do sedaj sami na sebi ovira prostemu razvoju, odstranjene bi bile tudi po mestu speljane proge, ki so motile promet v mestu ter mesto naravnost delile v tri samostojne skupine. Dosedanja smer, v kateri se je mesto razvijalo ter posebno še prometne razmere glede Dunajske in Celovške ceste, bi marsikoga dovedlo do zaključka, da naj bo kolodvor prestavljen v šiško, in sicer kolikor mogoče blizu sredine mesta nekako med Celovško in Dunajsko cesto. Tudi s to simpatično variacijo se je pododsek ankete temeljito bavil in jo je zlasti Trgovska in obrtniška zbornica pri anketi z vneto zagovarjala. Navzlic temu pa so stvarni oziri povzročili, da se je anketa izrekla za zgoraj opisano preložitve, in sicer z vsemi proti glasu zastopnika trgovske in obrtniške zbornice. O stvari sami sklepa sedaj deželna vlada, ki bo pristojnim faktorjem, to je mestni občini ter upravam obeh železnic dala priliko, da zavamejo svoje stališče. Da bi se načrt izvedel v doglednem času, na to iz najrazličnejših razlogov trenutno niti misliti ni. Gotovo bo dotlej preteklo še prav veliko časa. Odstranjena pa bo z odobritvijo generalnega načrta nejasnosti glede zazidave severnega dela mesta Ljubljane, ki je bila za mestno občino že naravnost neprijetna. Ker je preložitve kolodvorov v velikem interesu celokupnega prebivalstva in ker je dobro, če se o tako obsežnem projektu govori javno, izdala bo deželna vlada v informacijo javnosti posebno brošuro, ki bo dokazala, da je rešitev tega vprašanja ekonomično mogoča samo po zamišljenem načinu.

Ij Popravek. Med novoletnimi voščili večeršnje številke naj se pri naslovu Karla Blatnik pravilno glasi škofja ulica št. 13, za sodavičarsko zadrugo pa je pravilen naslov: Zadruga sodavičarjev za Slovenijo v Ljubljani. Martinova cesta št. 11. Deželna zadruga izdelovalcev sodavice, načelnik Gašper Bolte, ne obstoja več.

Ij Prva obsodba ljubljanskega deželnega sodišča leta 1920. Senatu je predsedoval g. svetnik Nagode, votanti: dvorni svetnik Andolšek in nadsvetnik Vederjak in Einspieler, državno pravdnstvo je zastopal dvorni svetnik Trenz; na zatoženi klopi je sedel tisti žepni tat Rudolf Prohin, o katerem smo poročali svoj čas, da je nameraval 19. decembra m. l. okraati v vozu električne železnice gospo Rojc, toda gospa je udarila tatu po roki, ko ji je segel v žep in ga oklofotala, da je bil ves otekel, ko so ga prepeljali v kolodvorsko policijsko ekspozituro pred g. nadzornika Lubiča, katerega organi so ga še tisti dan prišli, dasi je iz voza električne železnice pobegnil. Prohin, tat po poklicu, svojega dejanja ni tajil. Predsednik svetnik Nagode razglašil rabsodbo, s katero se obsodi Prohin v 8 mesecev težke ječe. Predsednik Prohinu: »Boste kazni nastopili?« — Prohin: »Bom.«

Ij Preprečena velika tatvina. Energičnim in spretno vodenim poizvedbam kolodvorske policijske ekspoziture se je posrečilo, da se je nabralo novo obtežljivo gradivo proti aretiranim rokovanjem na glavnem kolodvoru Ljudjevu Susterju, Tomažu Hoserju, Polo Ripkarju in Ivanu Pečuhu. Detektivni kolodvorske policijske ekspoziture so dognali, da so navedeni kradli v vlakih na železniški progi med Zagrebom in Ljubljano. Nameravali so tudi s silo odpreti na glavnem kolodvoru vozove s sladkorjem, katerega so hoteli ukrasti. Tisti večer, ko so jih aretirali, so ukradli v hotelu »Ilirija« tigrasto odejo, katero so še tisti večer prodali za 110 kron.

Ij Huda nasprotinka. Prostor: Hilserjeva ulica. Čas: zgodaj zjutraj. Dva gospoda stojita eden na eni, drugi na drugi strani ulice. Oba sta sladko ginjena. Kralj alkohol ju je prevzel. Prepričata se; grozita si s pestmi. »Pridi sem, ti bom že dala« — »Pridi ti!« — Poskušata iti čez ulico, toda vse zastoj; nogi ju ne nosita. Oprijemata se zidu in kričita. Ko vidita, da ne moreta dvoboja izbojevati, se izgubita.

Ij Tudi oko postave se včasih zmoti. Na Silvestrovo v mraku je od Narodnega doma zelo tekel neki gospod. In nekomu, ki mu velevala stan, da preganja tatove in verižnike, se je zazdel tekač sumljiv tatvine; stekel je za njim po drevoredu in klical za njim, da naj obstoji. Tekoč se je koncem konca ustavil, preganjalec pa tudi. Nekaj časa sta bila oba tiho. Končno se je razvil sledeči vlezanimiv razgovor: »Zakaj tečete?« — »Ali ne smem teči?« — »To je sumljivo.« — »Nič sumljivo.« — »Zakaj ste tečili?« — »Zakaj se niste ustavili, ko sem Vam klical, da stojte?« — »Veste, gospod, revmatizem imam in zdravnik mi je zapovedal, da moram vsak dan preteči vsaj daljavo 500 m. Ustavil se pa zato nisem, ko ste tekli za menoj, ker sem mislil, da imate tudi Vi revmatizem in da Vam je predpisal zdravnik ravno tako kuro, kakor meni!«

Ij Novi način tihotapstva tobaka. Ker so detektivni ljubljanske kolodvorske ekspoziture pod vodstvom gosp. okrajnega nadzornika Alojzija Lubiča takorekro popolnoma onemogočili tihotapstvo tobaka in

živil potom osebnih vlakov, so se pričeli posluževati tihotapci in verižniki nove zvišaje. V vagonih namenjenih izvozu blaga v Italijo so pričeli iztihatapljaati tobak. Detektivni kolodvorske ekspoziture so to reč izsledili in preiskali več vagonov, v katerih so našli 496 ovojev tobaka. Energičnemu nastopu se je posrečilo, da se je zastavila nova pot tihotapstvu iz naše dežele v Italijo.

Ij Tatvine v kavarnah. Kavarnar Polajnar je naznanil policiji, da so mu pokradli nepošteni gostje polagoma 400 žlic in 40 podstavkov. Ukradeno blago je vredno do 15.000 kron. Čast obiskovalcev kavaren zahteva samopomoč proti tatinskim in verižniškim elementom, kateri preplavljajo ljubljanske kavarne, da se nadaljevanje takih tatvin onemogoči.

Ij Preprečen vliom v cerkev v Kosezah. Silvestrov večer je izrabil neki dosedaj še neznani zločinec, da vlemi in okrade podružno cerkev v Kosezah. Pri sosedu je vzel lestev in jo nesel k cerkvi, kjer jo je pristavil k oknu za krstije. Ropot je opozoril hlapca, da je šel gledat k cerkvi, kaj ta je. Ko je prišel tja, je zagledal tatu, kateri je pristavil lestev. Fantje, ki so šli na silvestrovanje v šiško, so hiteli proti cerkvi; tat se je ljudi ustrašil in je bežal proti Večni poti, kjer se je izgubil v šumi.

Narodno gledališče.

Opera.

3. januarja, sobota: »Prodana nevesta«. Abon. C.

4. januarja, nedelja: »Hoffmanove pripovedke«. Izven abon.

5. januarja, ponedeljek: Zaprto.

6. januarja, torek: »Rigoletto«. Izven abon.

7. januarja, sredo: »Rusalka«. — Abon. E/2.

Drama.

3. januarja, sobota: »Hlapci«. Abon D.

4. januarja, nedelja, popoldne: »Gozd«. Izven abon. — Zvečer: »Pepelka«. Izven abon.

5. januarja, ponedeljek: Zaprto.

6. januarja, torek, popoldne: »Pepelka«. Izven abon. — Zvečer: »Korenček«. Izven abon.

7. januarja, sredo: »Na dnu«. Ab. A.

Najnovejša poročila.

KATERE OTOKE DOBIMO?

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 2. jan. Kakor poročajo iz Pariza, nam bodo pripadli tudi Kvarnerski otoki, Lošinj, Čres in Krk, kakor tudi ostali manjši otoki, ki so za Avstrije pripadali avtonomno pod Istro. Pripadli nam bodo tudi vsi dalmatinski otoki, samo vprašanje otoka Visa še ni rešeno.

OBČINSKE VOLITVE PRELOŽENE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 2. januarja. Volilne škatlice in kroglice ne morejo biti izgotovljene pred drugo polovico meseca februarja. Zato se občinske volitve ne bodo vršile koncem januarja, kakor se je prvotno mislilo.

PRIPRAVE ZA VOLITVE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 2. januarja. Vlada se pripravlja za volitve poslancev. Na zadnji ministrski seji se je razpravljalo o načrtu volilnega reda. Podlaga bodočim volitvam bi bil srbski volilni zakon s splošno volilno pravico. Socialistični ministri so zahtevali tudi volilno pravico za ženske, ki opravljajo samostojno delo ali obrt. Redni parlament bi imel 300 poslancev, velika narodna skupščina pa 600. Srbija bi imela v rednem parlamentu okoli 60 poslancev, v parlamentu za konstituanto pa 160. Kvalificirani poslanci bodo odpravljeni. V vladi obstoje nasprotna mnenja o tem, ali naj se vrše volitve samo za redni parlament, ali pa naj se istočasno volijo tudi poslanci za konstituanto. Na snočni ministriški seji so razpravljali o naredbi izvrševanja volitev za narodno predstavništvo. Odpravljeni so mestni poslanci. Na 20.000 ljudi pride 1 poslanec za konstituanto, za redni parlament pa na 40.000 ljudi 1 poslanec. Vprašanje ženske volilne pravice ostane še nadalje nerešeno. O tem bo morala odločevati konstituanta.

NACRT ZA NOVO USTAVO.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 2. januarja. Na sinočnji ministriški seji je bilo sklenjeno, da se ustvari poseben odbor, ki naj bi sestavil načrt nove ustave. V tem odboru bi bile zastopane vse stranke, tudi iz sedanjega začasnega narodnega predstavništva. V tem odboru bi bilo tudi 6 profesorjev javnega prava, z vsakega vseučilišča po dva.

NOV POVERJENIK ZA MEDMURJE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 2. januarja. V sled ukaza ministrskega sveta je imenovan nov poverjenik za Medmurje in sicer posestnik in novinar Juraj Gasparac.

ITALIJANSKO IZKORIŠČANJE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 2. januarja. »Politika« poroča: Promet na Jadranu je popolnoma v rokah Italijanov. Njihove prometne agencije zahtevajo, da se mora voznina plačevati v lirah, a onim, ki ne plačujejo v lirah, določujejo samovoljno kurzo kronam. Tako zahtevajo n. pr. za 1 liro 11.40 kron.

SPORAZUM MED ENTENTO NA NAS RAČUN.

LDU Dunaj, 1. jan. (ČTU) »Neue Freie Presse« poroča: Prihodnja konferenca v Parizu bo zelo važna. Garancijska pogodba med Francijo, Anglijo in Belgijo, ki je v temeljnih točkah baje že dogotovljena, bo predmet novih pogajanj z Italijo. Pripravljajo se koraki, da se odstranijo nasprotstva med Jugoslavijo in Italijo; to vprašanje se bo kmalu izločilo iz kompleksa drugih vprašanj. Pristop Italije k drugemu londonskemu dogovoru je razen njenega pristopa h garancijski pogodbi za Francijo skoraj gotova stvar.

WILSON SE ODREČE POLITIKI?

LDU Berlin, 2. januarja. (DKU) »Vossische Zeitung« javlja iz Kodanja: »Times« poročajo iz Neu Yorka, da se bo predsednik Wilson odrekel vsakemu političnemu delovanju, ko konča meseca marca njegovo predsedništvo. Časopisi živahno razpravljajo o kandidaturah za predsedništvo. Kot demokratski kandidat se iznova imenuje Bryan.

14 WILSONOVIH TOČK MRTVIH.

LDU Amsterdam, 2. januarja. (Dun KU) »Times« poročajo iz Amritsaria, da je pri otvoritvi indijskega narodnega kongresa imel predsednik kongresa govor, v katerem je dejal: Mir je na svetu samo deloma upostavljen. 14 Wilsonovih točk pa je mrtvih. »Gorje premagancem« — je sedaj geslo. Rusije, ki hoče mir, ne puste do miru. Usoda Turčije je še nerešena in Irskater Egipt mora čutiti moč angleške države. V Indiji se še nadalje uporablja vojno pravo, da vsadijo strah v srca indijskega naroda in da se ognejo morebitnim težkočam.

POLK ODSTOPIL.

LDU Pariz, 2. jan. (Dun KU) »Petit Parisien« javlja iz Washingtona, da je odstopil dosedanj podtajnik za zunanje posle Polk.

AMERISKI KREDIT ZA OLAJŠAVO IZVOZA.

LDU Berlin, 2. jan. (DKU) »Berliner Tageblatt« javlja iz Bazla: Iz Washingtona poročajo, da se ameriški narodni komite za evropska financiranja bavi s tem, da izdeluje načrt posojila najmanj dveh ali štirih milijard dolarjev, s katerim bi mogel dovoliti evropskim državam kredit v svrhu olajšave ameriške izvozne trgovine.

KAJ JE S TURČIJO?

LDU Newjork, 2. jan. (DKU — Brezžično.) »Newyork-Herald« javlja iz Carigrada, da napreduje turška narodna armada pod vodstvom Mustafa Kemal paše v smeri proti Carigradu.

BOLJSEVIŠKI TEROR.

LDU Berlin, 2. jan. (Dun KU) Kakor javlja »Priziv«, so generala Bakjereva ustrelili zaradi udeležbe pri zadnji zaroti proti sovjetski vladi.

V INDIJI VRE.

LDU Berlin, 2. jan. (Dun KU) »Abnd« javlja iz Bazla: List »Izvestija« poroča, da je dospela v Rusijo deputacija iz Indije, da se pogaja glede zveze Indije z boljševisko Rusijo.

PRODUKCIJA ČESKEGA SLADKORJA.

LDU Praga, 2. jan. (ČTU) Predsednik češoslovaške sladkorne komisije Novaček piše v »Narodnih Listyh«: Cenijo, da bo češoslovaška republika pridelala v prihodnjem letu 7½ milijona meterskih stotov. Vendarle pa meni Novaček, da produkcija ne bo večja od 5½ do 6 milijonov meterskih stotov. Od vseh evropskih držav ima edinole Češoslovaška presežek sladkorja. Ta presežek pa ni tako velik, da bi mogla Češoslovaška dobavljati sladkor vsem evropskim državam.

Prosveta.

pr Martin Krpan na vrhniškem odru, dne 26. decembra 1919. Dvorana je polna, pa če bi bila še enkrat večja. Z zadovoljstvom smo videli prvič v tej dvorani najlepši red, kar nam je bilo najboljšje jamstvo za prireditve. Že prvo dejanje nam je pokazalo vzorno igr. Drugo dejanje je bilo še boljše. Tretje neoporečno. Četrto — žal — nekoliko prekratko. Za borbo Krpana z Brdavsom je vrhniški oder pač premajhen. Ko je padel zastor pri petem dejanju, bi radi videli igr. še enkrat. Razpoloženje igralcev in igralk je bilo na višku, najvišje ono Krpana — Nežike — kraljice in — Krpanove Luce. Izmed ministrov sta bila najboljša naučni in finančni. Izrazit je bil Vladimir. In naštet bi moral še vse sodelujoče, pa naj jim zadostuje iskreno priznanje.

nje. Maske, kostumi, scenerija, mojstrsko delo g. Mirka Ogrina, so bili neoporečni. Dvorano smo zapustili z največjim zadovoljstvom, in Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov je lahko ponosno na to prireditve. Upamo, da nas bo razveselilo društvo še z enakimi prireditvami! Žal, da je društvena dvorana premajhna in niso dobili vsi ljudje prostora. Prireditve je bila najpestrejša slika občinstva vseh strank v hramu nesebične umetnosti. Za kulisami je ostala nam osebno prikrita volja in duh te prireditve — režiserka. Naj ji izrečem iskreno priznanje in čestitke njej in Katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov, zakaj takim prireditvam zamore biti kos le moč nepremagljivega Martina Krpana.

Tone S.

Gospodarske novice.

Dolenjske železnice.

Ljubljana, 31. decembra. Včeraj se je pod predsedstvom dvornega svetnika Šukljeta vršil izredni občni zbor delniške družbe »Dolenjske železnice«, ki je v glavnem veljal izpremembi pravil. Občni zbor je sprejel to izpremembo. § 3 se odslej glasi: »Akcijska družba ima svoj sedež v Ljubljani.« § 7 »Razglasi, katere oddaja družba v zmislu pravil, razglase se pravomočno z enkratno objavo v Uradnem listu za Slovenijo. Razen tega se morajo družbeni razglasi objaviti tudi v onih listih, katere določijo upravni svet, med katerimi mora biti zlasti eden v Ljubljani izhajajoči časnik.«

Nadalje je občni zbor sprejel resolucije, ki pozivljajo upravni svet, da za prihodnji občni zbor izpremeni družbena pravila v tem zmislu, da se ostali paragrafi pravil prilagodijo državno-pravnemu in dejanskemu položaju družbe; da se preskrbi slovensko besedilo družbenih pravil; tako prirejena pravila naj se prihodnjemu občnemu zboru predložijo v pretrpi in potrdilo. Resolucije naročajo nadalje upravni svet, naj se pogaja z vlado kraljestva SHS v svrhu, da se preskrbi nova obratna pogodba, da se pregleda in iznova uredi pogodba radi dobave premoga in da se zakonitim pottom reši pereče vraščanje družbenega obdavčenja. Slednjič se naroča upravni svet, naj nemudoma prične pogajanja z ostalimi zasebnimi, ozir. deželnimi železnicami v Sloveniji v tej smeri, da se z dolenjskimi železnicami »fuzionirajo v eno železniško družbo s skupno upravo.«

Nato prečita ravnatelj deželnih uradov Zamida v imenu deželne vlade nastopno izjavo: Deželna vlada za Slovenijo pozdravlja premetitve sedeža delniške družbe »Dolenjske železnice« na domača tla, želeč, da bodi njeno delovanje uspešno in vedno prikladno interesom naše države. Dolenjske železnice so bile zgrajene s sodelovanjem mnogih občin, kreditnih zavodov in zasebnikov, ki so podpisali znatne zneske za glavinske delnice. Tako so prevzeli Kranjska hranilnica za 100.000 gld, ljubljansko mesto, Trboveljska premogokopna družba in knez Auersperg vsak za 50.000 gld glavinskih delnic; 350.000 gld pa so podpisale razne občine in privatniki. —

Glede glavinskih delnic so nastale l. 1913 gotove difference, obstoječe v tem, da je bivša avstrijska država na podlagi sklepa občnega zbora Dolenjskih železnic dne

19. maja 1913 prvotne koncesijske listine spremenila v sledečih točkah: 1. Koncesijska doba 90 let je bila skróčena na 75 let, torej za tistih 15 let, ki so imele služiti v amortizacijo glavinskih delnic; 2. Avstrijska država je prevzela obrat na Dolenjskih železnicah na svoj račun proti plačilu zakupne rente, katere je služila samo za potrebe države v svrhu obratovanja in amortiziranja prioriteten obveznic. Za glavinske delnice torej ni nič preostalo. 3. Država je lahko vsak čas Dolenjske železnice prevzela v svojo last, ne da bi kaj drugega plačala, nego v tisti dobi še nepopolnane prioritete. — Glede na te spremembe, po katerih so bila glavinskim delničarjem odvzeta po prvotni koncesijski listini in prvotnih pravilih ustanovljena zagotovila, in uvažuje, da je odstraniti vse, kar bi oviralo uspešen nastop zasebnega, zlasti pa občinskega in hranilniškega kapitala pri gradbi novih železnic in pri obkrožitvenih podjetjih sploh, s strani dež. vlade ne bo zadržka, da se revidira pogodba, ki jo je upravni svet Dolenjskih železnic leta 1913 sklenil z bivšo avstrijsko državno železniško upravo. Pri tem bo seveda upoštevati, da pridejo v skladje interesi države in glavinskih delničarjev. — Stojec na tem stališču zagotavlja deželna vlada svojo naklonjenost domači družbi. — Izredni občni zbor je predloge upravnega sveta in predlagane resolucije enoglasno sprejel.

g Odpor proti normalnemu delavniku.

Zet umrlega predsednika Roosevelta je imel v senatu govor, ki je vzbudil veliko pozornost v ameriški javnosti. Rekel je: V svetovnem gibanju, da se skrajša delavnik, leži nevarnost za celo kulturno družbo. Amerika je vedno zastopala naziranje, da naj delavec za svoje kvalificirano delo dobi največjo plačo, toda zato naj da delavec svojo najskrajnejšo moč na razpolago v dobrobit splošnosti. Ne smemo pozabiti, da je blagostanje celokupne družbe v bistvu svota vseh delavniških moči. To načelo je napravilo Ameriko veliko. — Sedaj pa je s prokletstvom vojne zrastel rod lenihov. Brezvestni politični agitatorji so skušali izrabiti to duševno stanje množic za svoje temne namene. Z vedno rastočim krašanjem delavnika in vedno večjimi plačami hočejo priversti svetovno gospodarstvo do poloma, da bi mogli v družabnem kaosu, ki bo potem nastal, nemoteno ribariti v kalnem. Amerika je to nevarnost pravočasno spoznala in se ji bo zoperstavila z neomajno energijo. Zakon, ki prepušča rudarjem štrajkat, je šele začetek velikopotezne akcije v tej smeri. Upa, da bodo evropske države, ki še bolj kot Amerika potrebujejo največji razmah delavskih sil, sledile zdravemu vzgladu in da bodo našle pot, da se zavarujejo proti nezdruvemu gospodarstvenemu načelu, ki pelje v propast. Najvišje plače pri najnižjem učinku dela so grobovi vsakega blagostanja. — Zadnji stavek mora podpisati vsak trezen človek. Prejšnja izjava pa kažejo, da je Roosevelt mlajši ostal zvest načelom svojega tasta, ki je ščitil trupe in zasebni monopol proti koristim širokih ljudskih plasti. Produkcijo moramo dvigniti. A ne tako, da bi pri tem oškodovali delavno ljudstvo, ampak s tem, da bomo sadove produkcije, ki jih danes požira kapitalizem, dali splošnosti na razpolago.

g Za rešitev vprašanja o vojnem posojilu na Hrvaškem. »Narodna Politika« prinaša poročilo o slovenski akciji za likvidacijo vojnega posojila in zaključuje: Slovenci so se obrnili na naše strokovne gospodarske kroge, da bi se tudi na Hrvaškem izvedla paralelna akcija za vnovčenje vojnega posojila. Resnica je, da mi na čelo nikakor ne odobravamo, da se je pri nas toliko podpisavalo vojno posojilo, vendar če uvažujemo dejstvo, da so vojno posojilo pod pritiskom razmer razen velikih kapitalistov podpisavali tudi vsi drugi sloji in vsa plemena našega troimenega naroda ter da bi ob propadu vojnega posojila težko trpelo naše narodno gospodarstvo, treba to vprašanje resno vpoštevati. — Ako naša država ne bo priznala vojnih posojil, je vsekakor potrebno, da privatna iniciativa tudi pri nas stori vse potrebno, da pridemo do rešitve tega važnega in težkega problema.

g Izrabišev macedonskih vodnih sil. Francoski inženjer Baches proučuje vodne sile macedonskih rek. Po njegovem računu bi se dalo dobiti v industrijske svrhe 150.000 konjskih moči.

g O vzrokih splošne gospodarske stiske piše predsednik interaliranega prehranjevalnega urada v Parizu sledeče: Po uradnih podatkih je v Evropi 15 milijonov družin, ki uživajo podporo brezposelnih. Lahko se reče, da je v Evropi 100 milijonov oseb več, kakor se jih more preživiti s pridelki domače zemlje. Vsa ta ogromna množica je navezana na uvoz, ki je pa danes tako otežkočen. — Delavnost se je izdatno zmanjšala. Krivde so razne: Zmanjšana volja za delo (demoralizacija) v industriji in trgovini, kar je posledica vojne; ustvarile so se nove vlade, ki jim manjka potrebne izkušnje; zmanjšanje delovnega časa in večje zahteve po višjih oblikah vzdrževanja; manjša količina delovnega uspeha, kar je deloma pripisovati pomanjkanju premoga. — Pristavili bi pa k temu še en vzrok: pohlep po uživanju, brezdelju in zabavi. Kljub vsej dražini žal opazujemo, kako n. pr. razna društva v Ljubljani kar tekmujejo z zabavnimi prireditvami in potratnimi plesi, ki privabljajo nešteto družin in mladostnih oseb, da v šumnem veselju na luksurijsen način zapravljajo in zapirajo cele stotake. Čudno: po eni strani zabavljanje čez dražino in premajhne plače, po drugi strani pa potratno, lahko mišljeno, burškozno zapravljanje brez konca in kraja! Nekje se mora ustaviti! Treznosti in pameti vsekakor primanjkuje marsikje.

g Zakonsko reformo o zadrugah pripravlja posebna komisija v italijanskem trgovinskem ministrstvu. Preosnova ima namen, pravo zadrugništvo pospešiti in ga ostro ločiti od lažjadružništva.

Vse godbe, ki žele sodelovati pri taboru v Mariboru, naj takoj naznanijo predsedstvu v Ljubljani: a) koliko godcev imajo, b) koliko časa se že vežbajo, c) kdo poučuje, d) katere komade znajo dobro igrati, oziroma žele igrati. Sodelovati

bodo smele samo one godbe, ki se pravčasno zgledajo in s samo onimi komadi, ki jih zanesljivo dobro igrajo.

Pevski zbor bo pel pri slavnosti v Mariboru dr. Kimovčev »Staroslovensko sv. mašo«. V naših vrstah je veliko dobrih pevcev in pev. Prosimo jih, da blagovolijo sodelovati pri petju. V ta namen naj prigrasijo po dopisnici svoj naslov in kateri glas pojejo. Naš glasbeni odsek jim bo poslal n o t e, da se maše doma prav dobro nauče in bo mogoče sodelovanje po eni skupni skušnji. Pevci na plan! Takrat bo zbrana vsa naša organizacija v Mariboru, takrat moramo v krepki pesmi pokazati moč naše misli in naše organizacije. — Pevsko-glasbeni odsek.

Izgubil se je gluhomem deček, star okrog 10 let. Komur je kaj znanega o njem, naj sporoči na trgovino A. Žibert Ljubljana, Prešernova ulica.

Dobrodelna efektna loterija

društva »Dobrodelnost« v Ljubljani
v korist sirot, slepcev, invalidov in hiralcev. 1312 dobitekov o skupni vrednosti 80.000 K.

Glavni dobiček o vrednosti 20.000 kron.

Srečka 2 kroni. Srečka 2 kroni.

Srečke se naročajo v loterijski pisarni v Ljubljani, Poljanski nasip št. 10.

žrebanje bo 3. febr. 1920 ob 6. uri zvečer.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Izšel je

»Jugoslovanski poslovni koledar«

v obliki trdovezane knjige 18x24 cm. Koledar obsega za vsak letni dan poseben zapisovalni prostor, 30 raznovrstnih zapisovalnih tiskovin, kolkovne lestvice, poštni cenik itd. na prvovrstnem papirju.

Koledar ustreza dobroznanim nemškimi Geschäftsformblätter in nudi dragocen pripomoček za redno poslovanje uradov, pisarn, industrij, obrti, trgovin itd.

Glavna zaloga v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Dobi se tudi v drugih knjigarnah. Cena za vezan izvod z drag. doklado vred znaša 12 kron.

Jugoslovanska knjigarna je pred kratkim založila praktični »Žepni koledar za leto 1920«.

Koledarček ima določen prostor za opombe vsakega dne in mesečne rubrike in upisovanje dohodkov in stroškov. — Strastne poznavalce cerkvenega leta opozarjamo na silovito hudomušen pogrešek stavca naše tiskarne in razpisujemo za pravega najditelja tega pogreška darilo in sicer vezan izvod Finžgarjevega zgodovinskega romana »Pod svobodnim solncem«. Cena lično vezanemu žepnemu koledarčku je 7 K 20 vin. — Okrajšana izdaja brez praznega prostora za notice velja broš. 1 K 80 vin.

Trieder 6x in žepni fotogr. aparat 4x, 6, oboje predvojni izdelek in še nerabljen se proda. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 25.

KATERA

izmed slovenskih deklet ali vdov nad 35 let stara, bi se hotela v svrhu možitve podati

V AMERIKO!

Poročil bi jo mož srednjih let, izobražen, dobrega in mirnega značaja, rojen v Ljubljani in je sedaj že 16 let v Ameriki in ima ondi lastno posestvo. Vozni list ter vsa dovoljenja pošlje iz Amerike. Prednost imajo osebe, ki govore slovensko in nemščino. Nastav in podrobnosti se izvede v upravi lista pod šifro Amerika.

Ljubljanska garnizijska godba

sprejme več izvrstnih godbenikov Plača 280—400 din. (980—1400 kron mesečno). Osebo se je predstaviti kapelniku kapeianu dr. Jos. Cerin-u, Gosposvetska cesta 14 (Novi svet) vsak dan ob 1 uri pop. Naslov za pisma isti.

Blagajničarka in prodajalka za specialno trgovino se išče. Samo pisemne ponudbe pod »takoj« na Anončni zavod Drago Beseljak Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

Išče se postrežnica za 3—4 ure na dan Sv. Jakoba trg št. 7. II. nadstr. levo.

Kina-železnato vino

lekarja PICCOLI-ja v Ljubljani, Dunajska cesta, krepča mačkavna, nervozne, oslabele, odrasle in otroke. — Naročila proti povzetku.

Hlapec h konjem kakor tudi več stavnih delavcev, dobi takoj posla. Za hrano in stanovanje je preskrbljeno. Ivan Ogrin, Ljubljana Grubarjevo nabrežje št. 8

Med. univ. dr. Ivan Pintar praktičen zdravnik, strokovni zdravnik za ženske bolezni in porodništvo, ordinira odslej redno od 1—3 pop. v Ljubljani Cankarjevo nabrežje 5. Vhod Ribja ulica 5.

Pohišstvo

od priprostega do najfinjšega izdelka pripravljeno po solidni ceni FRAN ŠKAFAR, Ljubljana, R. m. s. c. 18. Stavbeno in pohištvno strojno mizarstvo

Kupim vsako množino hrastovih hlodov od 25 cm debeline naprej, kakor tudi hrastove deske 25 do 30 mm debele oziroma našagane fr. ze za parketne deske. Ponudbe s ceno franko vagon Ljubljana ali odpošiljalna postaja na Ivan Šiška, tovarna parketov in parna žaga Ljubljana, Metelkova ulica 4.

Mladenci pripraven za vsako delo in tla službe v tu nišču. pomagat bi tudi v cerkvi. Plača po dogovoru. Naslov pove uprava pod št. 18.

Alojzija Stritar, roj. Kračman

zasebna ca

v četrtok 1. t. m. ob 9. uri dopoldne, v starosti 78 let, prevideha s tolažbo sv. vere, nenadoma v Gospodu zaspala. Pogreb predrage ranjke se vrši v soboto, dne 3. t. m. ob pol 3 uri popoldne iz hiše žalosti Radeckega cesta št. 2 na pokopališče k sv. Križu.

Zalujoče rodbine:

Stritar, Pustišek in Kračman.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je preljubljena soproga in mamica, gospa

Pepi Bižal roj. Pregelj

danes po kratki in mučni boleznici prevideha s sv. zakramenti, stara 37 let, mirno v Gospodu zaspala.

Kočevje, 1. prosinca 1920.

Zalujoča rodbina Drago Bižal.

Po previdnosti Vsegamogočnega in spravljen z Bogom je umrl naš predobri oče, ozi. brat, svak, tast, stari oče in stric, gospod

Matevž Roessmann

po dolgi mučni boleznici v petek dne 2. t. m. v 71 letu svoje starosti.

Pogreb dragega rajnega se vrši v soboto dne 3. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Betovnova ulica št. 15 na pokopališče pri sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala v petek dne 3. t. m. ob 8. uri jutraj v farni cerkvi Marijinega Oznanenja in v Device Marije v Polju.

Prosimo tihega sožalja.

V Ljubljani, dne 2. januarja 1920.

Zalujoče rodbine:

Roessmann, Lenče, dr. Jenko, ing. Zajec, Danner, Hladnik.

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni svet.

Priporočajo se cenjenim čitateljem sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

Brionice Zajc Fran, Dunajska cesta 12.	Javna skladišča »Balkan«, L. Ljubli javno skladišče, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.)	Lekarne »Pri Mariji Pomagaj«, Resljeva cesta št. 1.	Potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje Petelinc Josip, Sv. Petra nasip 7	Trgovine s šivaln. stroji Petelinc Josip, Sv. Petra nasip 7.
Dobava in pokladanje parketov Bokal Anton, Ambrožev trg 9. Puh Josip, Gradaška ulica 22.	Kavarne »Zvezda«, Ivančič Josip, Kongresni trg.	Mannifakturne trgovine Petkosig Jos., Stari trg 4. Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.	Restoracije »Perles«, Prešernova ulica.	Trgovine s papirjem Prodajalna K. T. D., Kopitarjeva ulica 2. »Uranus«, Mestni trg 11.
Damske krojačice Minka Karo, Sv. Petra cesta 58.	Kleparji Korn T., Poljanska cesta 8. Remžgar & Smerkol, Florijanska ulica 13.	Mizarji Bizjak Peter, Spod. šiška 136.	Sobno silkarstvo Žuran Martin, Mestni trg 12.	Trgovine z dežniki in solničniki Mikuš L., Mestni trg 15.
Elektrotehnika »Svetla«, Mestni trg 25. Verbaj A., Linhartova ulica 4. Zavod za tehn. in elektrotehn., Dunajska cesta 22. Zavod za tehn. in elektrotehn., Lastne tovarne, Glince 16.	Knjigarne Jugoslovanska knjigarna, Pred škofijo.	Modni saloni Götl Marija, Židovska ul. 8. in 7.	Stavbena podjetja Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23. Freo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.	Trgovine z železnino in poljedelskimi stroji Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta št. 10. (Mar. Ter. cesta.)
Gostilne Ložar, Jernej, Sv. Petra nasip 19.	Knjigoveznice Knjigovoznica K. T. D., Kopitarjeva ulica 6. Pajk Fr., Cankarjevo nabrežje 25.	Modne trgovine Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.	Špedicijska podjetja »Balkan«, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.) Uher F. & A., Selenburgova ulica št. 4. (Tel. 117.)	Zaluge pohištva Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.
Gramofoni in godbeni avtomati Rasberger A., Sodna ulica 5.	Konfekcijske trgovine Olup Josip, Pod Trančo. Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.	Optiki Jurman Karol, Selenburgova ulica.	Trgovine z urami in zlatnino Černe Lud., Wolfova ulica 3.	Zajatrkovalnice Grošel T., Poljanska cesta 7.
Gramofoni in godbeni avtomati Rasberger A., Sodna ulica 5.	Krojači Gestrin Ferdin., Poljanski nasip 8	Podobarji Pengov Ivan, Kolodvorska ulica št. 20.	Trgovine s klobuki Čadež Gvido, Mestni trg 14. Soklič J., Pod Trančo 2.	Zobotehniki Zobni atelje Ferd. Palovec, Ljubljana, Dalmatinova ul. 5, poleg Kmetске posojilnice.

Obl. konces. informačni zavod
Drago Beseljak
Ljubljana Cankarjevo nabr. 5

dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonentu ter posamezno cene zmerne. 6135

lače se izurjen, vesten, neoženjen
kočijaž
z dobrimi spricavali. Ravno tako dober
vrtnar
za graščino. Poizvedbe v upravnistvu tega lista pod št. 6373.

Kupim nov ali malo obrabljen
pisalni stroj
z vidno pisavo in slovensko ali češko tastaturo. Ponudbe na Jaroslav Breuer mestni stavbenik Ljubljana, Vojaška ulica 16 a

POMARANČE
Vseled ustavitve prometa razpečam 1 vagon la pomaranč po ugodni ceni.
FERENČAK,
Kolodvorska ulica šte. 31, dvorišče

Ljudska posojilnica
v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta šte. 5
obrestuje hranilne vloge po čistih
3%
Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.
Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteko in v tekočem računu.
Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Krznarska moda 1920
Nemoderni muži, hce itd. se modernizirajo v najkrajšem času. V zalogi lastno izdelovane garniture ter specialno damske kožuhovaste čepice.
Prevzamem vsakovrstne kože v stroj ter iste popolnoma izgotovim v najmodernejši garniture.
Ludovik Rot i. jugoslov. krznar- nica in strojnica
Ljubljana, Gradišče 7 (nasproti dram. gledališča).

Proda se lesen, nov, dvojni svinjak; istotam so na prodaj tudi dobro ohranjeni škornji. Cena po dogovoru. Opekarska cesta 34. Trnovo. Ljubljana.

Sprejme se
vajenec
brez oskrbe event. z oskrbo pri Jakob Babnik vodov. instalater Ljubljana, Poljanska cesta 3.

Pozor! POMARANČE!
Več vagonov se jih odda po jako nizki cen. Blago prima. Naslov pove uprava Slovenca, pod šifro Pomaranče 16.

Klavirje, pianine, harmonije, violine, citre, harmonike, strune itd. — ima v velikanski zalogi
ALFONZ BREZNIK
učitelj Glasbene Matice in edini zapri- žen strokovnjak, LJUBLJANA, Kongresni trg 15 (nasproti nunske cerkve). 1816

Martin Žuran
sobni slikar
Ljubljana, Mestni trg št. 12
se priporoča slav. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršitev točna, cene zmerne.

Ljudska posojilnica
v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta šte. 5
obrestuje hranilne vloge po čistih
3%
Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.
Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteko in v tekočem računu.
Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Krznarska moda 1920
Nemoderni muži, hce itd. se modernizirajo v najkrajšem času. V zalogi lastno izdelovane garniture ter specialno damske kožuhovaste čepice.
Prevzamem vsakovrstne kože v stroj ter iste popolnoma izgotovim v najmodernejši garniture.
Ludovik Rot i. jugoslov. krznar- nica in strojnica
Ljubljana, Gradišče 7 (nasproti dram. gledališča).

Javna prodaja vina in ruma

v skladišču »Balkan« na Dunajski cesti se vrši dne 3. januarja 1920 ob 9 uri zjutraj. Ob enem z blagom se oddajo tudi sodi.

Vreče

vsake vrste in v vsaki množini kupuje vedno ter plačuje najbolje trg. firma J. Kušlan, Kranj, Gorenjsko.

Oves, svinjsko mast, in vermut - vino
ima za oddati veletrgovina
Peter Zajc, Celje.

Špecerijska trgovina
se kupi naslov pod K. N. na upravnistvo. pod št. 19.

Kupujemo

vreče iz jute
Ponudbe naj se pošljejo na poštni predal št. 31.

KARBID
na debelo in na drobno, ter karbidne svetilke
priporoča tvrdka
Breznik & Fritsch,
Ljubljana, Cankarjevo nabr. 1.

STAMPILJE
Anton Černe
GRAVEUR
in
Ljubljana, Dvorni trg št. 1

Skabotorm se zopet dobi! proti srbečici, garjam, lišaju, kožn. izpuščajem zahtevajte v Vaši najbližji lekarni priznano in zdravniško priporočeno
Dr. FLESCH-evo izvirno SKABOTORM - MAZILLO.
Ne maže, ne barva, brez duha. Dobiva se v vseh lekarnah.
Glavna zaloga za Ljubljano in okolico:
Rihard Sušnik »pri zlatem jelen« IV., Marjiin trg.

Barva — kemično — čisti
vsakovrstno blago
pere
domače perilo (pošilja po isto na dom)
tovarna Jos. Reich Ljubljana, Poljanski nasip 4
Podružnica Maribor, Gosposka ul. 38.

Stenotipistinio slovenskega in nemškega jezika povsem zmožno, po možnosti italijansčine, izvrstno stenografino in tipkarico sprejme pod izbornimi pogoji kot tajnico tvrdka
Knjigovedjo z večletno prakso samostojne- ga in izvežbanega bilančnika, sprejme pod izbornimi pogoji tvrdka

„SVETLA“
Ljubljana, Mestni trg 25.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod.
Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani, Dunajska cesta 17.
je ustanovila oddelke za
življenska zavarovanja.
Sprejema: V življenskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.
V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.
Podružnica: CELJE, Breg 33.

JADRANSKA BANKA
Delniška glavnica 30,000.000.—
Reserve nad 10,000.000.—
inozemski mesta. — Daje predjume: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih, daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji. — Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.
Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača banka iz svojega. — Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje i. t. d. — Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje predjume: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih, daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji. — Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.
BEOGRAD, DUBROVNIK, DUNAJ, KOTOR, LJUBLJANA, MARIBOR, METKOVIC, OPATIJA, SPLIT, SIBENIK, TRST, ZADER. Ekspozitura: KRANJ.
Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Karbidne svetilke

v najrazličnejših izdelkih in velikostih
se daje po zmernih cenah pri točki

SUETLA, Ljubljana, Mestni trg št. 25.

1377

Gostilničarji, kavarnarji, vinogradniki, pozor!

Trgovina z vinom

OSET & CAJNKO, Slovenjigradec.

Naznanjava, da imava veliko zalogo najboljšega sortiranega, kakor Muškatelec, Rizling, Sipon, Burgundec, Portugiser, Šihar, pristnega Ljutomerčana, Pekorčana, Haložana, Bizeljčana ter črna dalmatinska in banatska stara in nova vina.

Kupčeva iz vseh vinorodnih krajev vsa najboljša vina po najboljših cenah.

Se priporočava

6165

Andrej Oset in Franjo Cajnko.

Prodaja vina

fastnega pridelka 1919 iz vinogradov štajerske hranilnice v Haložah in Slovenskih goricah. — Vinske poskušnje so dne 10. in 11. januarja 1920 pri upravitelstvu posestev štajerske hranilnice v Podlehniku pri Ptuj. Ponudbe za vino je pismeno v zaprtem pismu z označbo „Vinska ponudba“ predložiti imenovanemu upravitelstvu v Podlehniku do 17. in 18. januarja 1920.

Prodajalec si pridržuje pravico, da se pri eventualnih spekulativnih ponudbah ne ozira na najvišje ponudbe, ker bode o končni oddaji vina odločevalo poverjenstvo za agrarno reformo v Ljubljani.

**Upravitelstvo posestev štajerske hranilnice
v Podlehniku pri Ptuj.**

Stare kovine

baker, medenino, kositer
kupi po najvišjih cenah trgovina z železnino

Breznik & Fritsch,
Ljubljana, Cankarjevo nabr. 1.

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi oljnatih portretov na platno izvršuje umetniško po vsaki fotografiji
Davorin Rovšek
prvi fotografski in povečevalni zavod
Ljubljana, Koroševa ulica št. 34 a

la bosanske slive

v zabojih po 15 kilogr.

Kavo

Čaj

Cokolado

Kakao

Kavni pridatek

Konjak

Rum

Likerje

Šampanjevec

Namizna vina

Mandelne

Rozine

Paradižnike

Dišave

razpošilja po celem kraljestvu od 5 kg naprej

poštne prosto

Josip Fabiani

Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Hočete obdržati svojo
lepotu? Hočete imeti
kakor barvan mehan
ko? Nočete sončnih
peg možganev in ogrcev?

Uporabljajte Fellerjevo
pravo Elza obrazno, ko-
žo obvarujočo pomadol
Občudovani bodete! Za-
vidani! 1 lonček 6 K,
No. III močnejše vrste
9 K. K temu Fellerjevo
najfinišše lilijnomlečno
milo 15 K.

Hočete imeti lepo, zdravo
lase? Fellerjeva prava
Elza Tannochina pom-
mada za rast las doseže
bujne lase! Zaprči pra-
haj, prerano osivenje,
Zabrani plešo! 1 lonček
6 K. No. III 9 K. K temu
močno terovo milo za
umivanje glave 8 K. Sam-
on 1 K. Mazilo za brke
180 K in 250 K.

Mučijo Vas kurja
očesa? Fellerjev
pravi turistijski
obliž učinkuje
brez bolečin hitro in zanesljivo. — Nobenih
kurjih očes več! Nobenih žuljev! Nobene
trde kože! Mala škatljica 350 K, velika ška-
tljica 550 K. — **Želite še kaj?** Fellerjeve
Elza umivalne pastilje (Kolonjska voda) 1
škatljica 5 K. — Fellerjev usipalni prašek proti
potenju, 1 škatljica 5 K. — Fellerjev mentolni
črtik zoper glavo- in zobobol 1 škatljica 350 K. — Fellerjev Elza fluid
6 dvojnati ali 2 veliki steklenici specialni 27 K. — Najboljši parfum
z najfinišim duhom od 8 K naprej. Najfiniši Hega-puder Dr. Kluger,
bel, roza in rumen, i velika škatljica 12 K. — Močna Francovka v ste-
klenicah po 6 K in 16 K. — Omot in poština posebej a najceneje. —
Eugen V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja, Elza trg 134.
Hrvatska.

Jeklarna na Ravnah

(Georg Graf v. Turn'scher Stahlwerk Stretleben). — Ustanovljena 1774. l.
GUŠTANJ-RAVNE, Koroško, Jugoslavija.

Poštna postaja Guštanj. Železniška postaja Prevalja.
Brzjavni naslov: Jeklarna Guštanj.

Proizvaja: Azzalonsko in brezčansko jeklo v zabojih, s sidrom kot
varstveno znamko. Legirana in nelegirana top inška jekla
za vsakovrstno orodje največje trajnosti. Jekla za orodje,
drugovrstna, za ključa, žlebe, matrice; za dleta in nože za
obdelovanje železa; za svedre za rudo, premog in kamen;
za pile, rezila, vrtna dleta itd. Legirana in nelegirana
marinirana jekla za vozovne in vagonne vzmeti; za kon-
strukcijske dele posebne trajnosti v avtomobilni in letalni
industriji; za kolesna obroča; za kose, srpe, sekire, mo-
tike, lopate itd.

Izgotavlja: Vozovne osi s pušami in nakončniki; transmisijske valke
(ostrugane do 4 m, surovokovane do 6 m dolžine); v žlebi
kovane dele za avtomobile in vagone; krogle za cementne
mline itd.

4286

JUGOSLOVANSKI KREDITNI ZAVOD r. z. z o. z.

V Ljubljani, Marijin Trg 8, Wolfova ulica 1.

Poštni čekovni račun št. 11.323. — Brzjavni naslov: Jugoslovanski kredit, Ljubljana. — Telefon št. 54.

sprejema

hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

4%

čistih brez odbitka. Izvenljubljanski vlagatelji dobe poštne položnice.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na
na vknjižbo- poročstvo, vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji. — Zavod je neposredno
pod državnim nadzorstvom.

Jadransko hotelsko in kupališno dioničarsko društvo

Sušak-Reka, Zvonimirova ulica 102

Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel-Pansion
„**SPERANZA**“
„**IMPERIAL**“
Opatija.

Sanatorij in veliko
morsko kopališče
„**THERAPIA**“
Crikvenica.

Palace-Hotel
„**MIRAMARE**“
Crikvenica
Telefon Interurb. 11.

Hotel-Pansion
in morsko kopališče
„**JADRAN**“
Sušak-Reka
Telefon Interurb. 2-14

Vsi hoteli in sanatoriji so najmoder-
nejše in z vsem komfortom urejeni. —
Osloba izvrstna. — Otvorjeni skozi
celo leto. — Vse narobe prelema in
daje posajila za Crikvenico, uprava
hotela „MIRAMARE“ v Crikvenici;
za Novi: uprava hotela „SAN-MARINO“
v Novom; za Sušak;
SREDISNJI UKRED DRUŠTVA,
SUŠAK-REKA.

Hotel-Pansion
„**SAN-MARINO**“
Novi Vinodolski
Telefon Interurb. 5.

Hotel-Pansion
in morsko kopališče
„**JADRAN**“
Bakar.

Naslov za brzjave:
Jadransko društvo Sušak-Reka.
Interurban telefon št. 9-8-9.

Hotel-Pansion in va-
liko morsko kopališče
„**LISANJ**“
Novi Vinodolski.

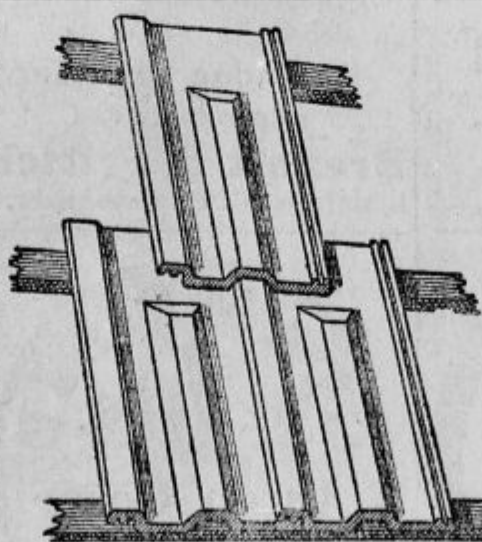

Kupujem vse vrste kož divjačine, kot lisice,
kune, dihurje, srne, jazbece, zajce, krte in polhe
po najvišjih dnevnih cenah.

Iste kože sprejemam tudi v strojenje.

Krznar J. WANEK

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19.

Združene opekarne

preje F. P. Vidic & Komp. Vič,
Ivan Knez, Brdo

undijo:

zarebane strešnike
(utorni crep) in zidno opeko

Uprašanja na Vidic & Komp., Ljubljana.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi
okrog

28.000.000 kron.

Sprejema vloge na knjižice
in tekoči račun proti ugod-
nemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih
papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne kredite.